

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

Ministarstvo turizma i sporta RH
Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH

Institut za turizam

**Studija izvedivosti uspostavljanja
Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske
s akcijskim planom**

Zagreb, 2. kolovoza 2022. godine

Financira Europska unija –
NextGenerationEU.

Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Projekt:	Uspostavljanje Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske
Projektni partneri:	Ministarstvo turizma i sporta RH Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH Institut za turizam
Izrađivač:	Institut za turizam, Zagreb, Vrhovec 5
Dokument:	Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom
Mjesto i datum:	Zagreb, 2. kolovoza 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. POLAZIŠTE	8
2.1. Okolišni računi	9
2.2. Računi turizma.....	11
2.3. Regionalni računi	12
3. CILJEVI I SASTAVNICE	15
3.1. Svrha i ciljevi	15
3.2. Sastavnice Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma RH	16
4. METODOLOŠKI OKVIR: POVEZIVANJE SATELITSKOG RAČUNA TURIZMA I EKONOMSKIH RAČUNA OKOLIŠA	22
4.1. Povezivanje satelitskog računa turizma i ekonomskih računa okoliša.....	23
4.2. Regionalni satelitski račun turizma	24
4.3. Okvirni obuhvat <i>Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske</i>	26
5. PRIMJERI DOBRE PRAKSE	31
5.1. Mjerenje održivosti turizma u Njemačkoj – izrada satelitskog računa održivosti turizma – privremeno izvješće.....	31
5.2. Istat: Integrirani ekonomski i okolišni računi turizma	33
5.3. Regionalni satelitski račun: primjeri Beča te Donje i Gornje Austrije	34
6. AKCIJSKI PLAN	35
6.1. Element 1. Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom	35
6.2. Element 3. Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja	38
6.3. Element 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske.....	44
6.4. Element 5. Pokazatelji održivosti turizma kao podloga novog zakona u turizmu.....	50
6.5. Element 4. Izrada satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO).....	52
6.6. Element 6. Izrada regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske	57
6.7. Element 7. Izrada regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske ..	62
6.8. Element 8. Diseminacija	67
7. LISTA POKAZATELJA	70
7.1. Polazište – metodološki okvir.....	70
7.2. Hrvatska Nacionalni plan oporavka i otpornosti - C 1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma.....	71

7.3. Primjer Italije	72
7.4. Glavni međunarodni sustavi praćenja održivosti	72
7.5. Prijedlog pokazatelja za javni poziv u okviru investicije I.2. <i>Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma</i>	73

1. UVOD

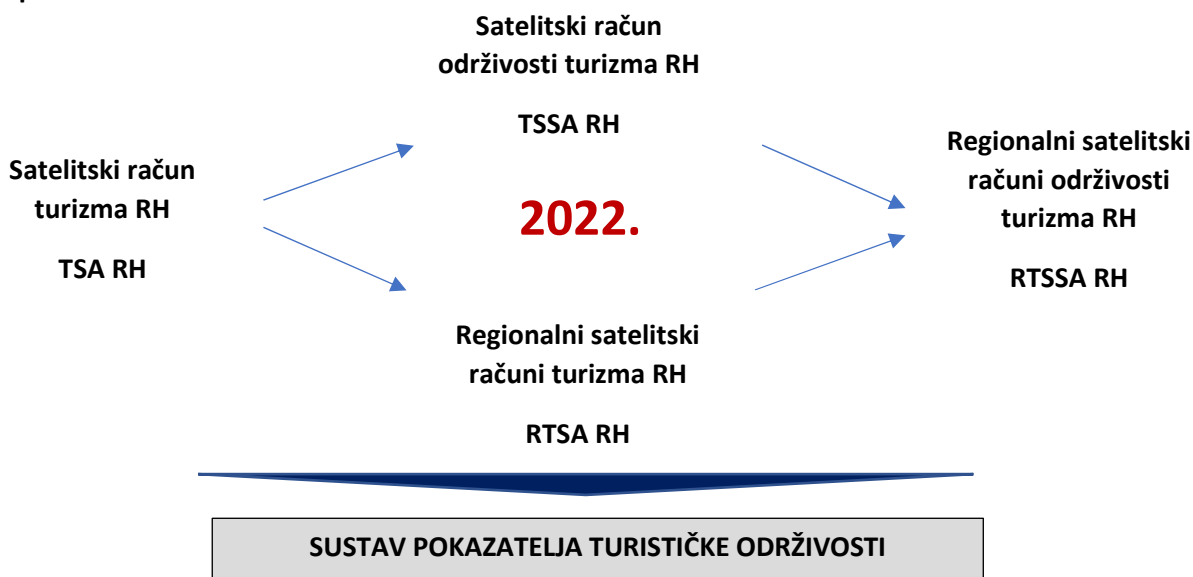
Tripartitnim 'Sporazumom o partnerstvu u provedbi aktivnosti u okviru reforme predviđene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti' između Ministarstva turizma i sporta, Ministarstva znanosti i obrazovanja te Instituta za turizam pokrenuta je izrada i uspostava *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu*, s pratećim znanstvenim podlogama i analizama, koji će postati alat za upravljanje javnim politikama. Projekt je utemeljen na strateškim dokumentima EU i RH, a očekuje se da će doprinijeti ostvarivanju ciljeva:

- *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO)*¹ (NPOO, Vlada Republike Hrvatske srpanj 2021.)
- *Rezolucije Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o uspostavi strategije EU-a za održivi turizam*
- *The Agenda 2030 for Sustainable Development.*

Sustav satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (Slika 1.) sastoji se od:

- Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske na NUTS 1, HR0 razini
- Regionalnih satelitskih računa održivosti turizma na NUTS 2 razinama (HR02, HR03, HR05 i HR06) s naglaskom na regiju Jadranske Hrvatske (NUTS 2, HR03) za koju se satelitski računi izrađuju na razini NUTS 3 regija
- definiranih pokazatelja održivog/održivosti turizma za odabrane destinacije.

Slika 1. Struktura projekta izrade i uspostave Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske

Ministarstvo turizma i sporta, zastupano po ministrici dr. sc. Nikolini Brnjac potpisalo je sporazum 22. ožujka 2022., Institut za turizam, zastupan po ravnatelju doc. dr. sc. Damiru Krešiću, 28. ožujka 2022., a Ministarstvo znanosti i obrazovanja, zastupano po ministru prof. dr. sc. Radoslavu Fuchsu, 22. travnja

¹ <https://planoporavka.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%202021..pdf?vel=13435491>

2022. godine. Time je realizacija projekta započela u travnju 2022. godine, a sve planirane aktivnosti moraju se dovršiti do 30. lipnja 2026. godine.

Institut za turizam sporazumom se obvezao:

- Dokumentirati okvir, ciljeve, odrednice i ostale parametre potrebne za izradu *Studije izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* i izradu akcijskog plana provedbe izrade studije izvedivosti te izradu liste pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje će pružiti Sustav, a za potrebe provedbe *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.*
- Izraditi *Studiju izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* s akcijskim planovima izrade njegovih sastavnica
- Definirati metodološki okvir izračuna pokazatelja održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske
- Izraditi satelitski račun održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske
- Izraditi regionalni satelitski račun održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s pokazateljima turističke održivosti odabranih destinacija
- Izraditi znanstvene podloge za provedbu primarnih istraživanja, koja će se provesti tijekom provedbe projekta te evaluirati i interpretirati rezultate provedenih istraživanja
- Osigurati preduvjete buduće razmjene podataka i izrađenih pokazatelja održivosti turizma Republike Hrvatske u svrhu njihove primjene kao alata upravljanja javnim politikama i radi kontinuirane objave zainteresiranim stranama i javnosti (*dashboard*).

Sukladno definiranim ključnim elementima realizacije projekta izrade i uspostave *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu*, u nastavku ovog dokumenta pod nazivom *Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom* se:

- dokumentira okvir, ciljevi, odrednice te ostali parametri projekta, te se
- prezentira, za potrebe provedbe *Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.*, lista pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje Sustav može generirati.

Polazeći od okvirnog opisa metodološkog okvira, koncepta i strukture sustava, dokumentom se, nakon uvodnih razmatranja, u šest poglavlja definiraju i razrađuju:

1. odrednice metodološkog polazišta Sustava uključujući račune okoliša, račune turizma te regionalne račune
2. ciljevi i sastavnice sustava
3. poveznice satelitskog računa turizma i ekonomskih računa okoliša
4. primjeri dobre prakse
5. elementi akcijskog plana
6. pokazatelji održivosti turizma.

Dokument *Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom* u punoj mjeri zaokružuje pripreme aktivnosti na izradi satelitskog računa održivog/održivosti turizma Hrvatske tek uz realizaciju drugog elementa projekta: *Uspostavljanje metodološkog okvira sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* te trećeg elementa projekta: *Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja*.

U pripremnim aktivnostima za realizaciju projekta izrade i uspostave *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske*, Ministarstvo turizma i sporta te Institut za turizam, sukladno članku 9. Sporazuma, imenovali su kontakt osobe za izvršenje Sporazuma te pisanim putem obavijestili drugu stranku o imenovanju. Institut za turizam je, nadalje, u cilju osiguranja pretpostavki za pravodobnu provedbu planiranih aktivnosti uspostavio funkcionalnu organizacijsku strukturu realizacije Projekta s koordinacijom na vrhu te četiri funkcionalne jedinice nadležne za provedbu pojedinih zadataka na projektu. Svaka funkcionalna jedinica ima voditeljicu/lja te zamjenicu/ka.

Slika 2. Organizacijska struktura projekta izrada i uspostava Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske

Sukladno odredbama Priloga 1 *Sporazuma o partnerstvu u provedbi aktivnosti u okviru reforme predviđene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti*, Ministarstvo turizma i sporta pokrenulo je aktivnosti za uspostavljanje tima za međuinstitucionalnu suradnju Ministarstva turizma i sporta s ostalim institucijama RH koje generiraju podatke relevantne za izradu *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske*.

Ministarstvo turizma i sporta je, kao korisnik (*beneficiary*), s DG REFORM i OECD-om u 2022. godini pokrenulo realizaciju projekta *22HR01 – Support to Croatia’s tourism ecosystem: towards a more sustainable, resilient and digital tourism* (REFORM/OECD CONTRIBUTION AGREEMENT, REFORM/IM2022/006) kojim se želi podržati provedba reformi koje će nacionalnoj, ali i regionalnoj te lokalnoj, razini ojačati institucionalnu i administrativnu sposobnost učinkovitog suočavanja s izazovima definiranim preporukama Europske komisije vezanima uz realizaciju socijalno uključive, zelene i digitalne tranzicije te provodu prava Unije. Projekt se provodi u skladu s *Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO)* te reformom *C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog gospodarstva*, a predviđeno je da se Hrvatskoj, između ostaloga, pruži podrška u unapređenju statistike turizma te razvoju Satelitskog računa održivosti turizma (*Tourism Sustainability Satellite Account*).

2. POLAZIŠTE²

Prilog 1 *Sporazuma o partnerstvu u provedbi aktivnosti u okviru reforme predviđene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti* sadrži *Projektni zadatak Izrade sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* kojim je utvrđeno da se Sustav naslanja na metodološki okvir nacionalnog računovodstva, a onda i ekonomsko-okolišnog računovodstva uspostavljenog u Europskoj uniji, i to:

- (i) *Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa* [European System Of Accounts, ESA 2010] (UREDBA (EU) br. 549/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 21. svibnja 2013.) te
- (ii) *Europski ekonomski računi okoliša* [EEEE] (Uredba (EU) br. 691/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2011. o europskim ekonomskim računima okoliša te Uredbi (EU) br. 538/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Uredbe (EU) br. 691/2011 o europskim ekonomskim računima okoliša).

Utvrđeno je nadalje da će se sastavljanje satelitskih računa održivog/održivosti turizma na nacionalnoj i regionalnoj razini zasnivati na pristupu razrađenom u dokumentu World Tourism Organization (UNWTO): *Linking The TSA And The SEEA: A Technical Note* koji, kao relevantna okvirna smjernica, razrađuje mogućnosti povezivanja informacija iz sustava okolišno-ekonomskih računa (SEEA)³ i satelitskog računa turizma.

Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) je metodološka platforma koja na temelju zajedničkih standarda, definicija, klasifikacija i računovodstvenih pravila uspostavlja međunarodno usklađen računovodstveni okvir za sustavno i detaljno opisivanje regija, država i skupina država na razini Europske unije. Struktura ESA 2010 usklađena je sa smjericama uspostavljenim *Sustavom nacionalnih računa iz 2008* (*System of National Accounting 2008* [SNA 2008], European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank). Osim što definira okvir utvrđivanja proizvodnje i outputa, intermedijarne i finalne potrošnje, bruto investicija i izvoza i uvoza roba i usluga, naknada zaposlenicima i poreza na proizvodnju, ESA 2010, između ostalog, pruža metodološki okvir za izradu (i) satelitskih računa okoliša, (ii) satelitskih računa turizma te (iii) regionalnih računa, uz osiguranje:

- povezanosti s osnovnim konceptima nacionalnog računovodstva i statistikom nacionalnih računa
- utemeljenosti na nizu jasnih definicija i primjenu sustavnog računovodstvenog pristupa.

---

² Tekst u ovom poglavlju pretežito se oslanja na dokument *Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa* [European System Of Accounts, ESA 2010] (UREDBA (EU) br. 549/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 21. svibnja 2013.) kao krovni dokument nacionalnog računovodstva na području Europske unije, a time i metodološki okvir koji uređuje ključne odrednice Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske.

³ *System of Environmental-Economic Accounting 2012—Central Framework* [SEEA], United Nations, European Commission, Food and Agriculture Organization of the United Nations, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, World Bank.

2.1. Okolišni računi

Okolišni računi kao satelitski račun nacionalnih računa omogućava analizu doprinosa okoliša gospodarstvu te učinka gospodarstva na okoliš odnosno analizu pritiska i međudnosa okoliša i gospodarstva.

Satelitski okolišni računi, uz metodološki okvir nacionalnih računa, integriraju smjernice ekonomsko-okolišnog računovodstva uspostavljene kroz *Europske ekonomske račune okoliša* (EEEA), a time i kroz *Sustav okolišno-ekonomskog računovodstva* (*System of Environmental-Economic Accounting 2012—Central Framework* [SEEA]). SEEA, naime, predstavlja ishodište razvoja EEEA, te, polazeći od koncepata, definicija i klasifikacija povezanih sa sustavom nacionalnih računa, predstavlja međunarodni statistički standard okolišno-ekonomskog računovodstva koji su razvili Ujedinjeni narodi (UN), Europska komisija, Međunarodni monetarni fond, Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i Svjetska banka.

Središnji okvir SEEA-e detaljno opisuje računovodstveni okvir na kojem je utemeljen, uključujući sve vrste računa i tablice te njihovo povezivanje, načela praćenja i vrednovanja zaliha i tokova kao i određenje ekonomskih jedinica. U 'računima fizičkih tokova', a posebno se sagledavaju energija, voda, emisije u zrak, emisije u vodu i komunalni (kruti⁴) otpad, polazište su tablice ponude i uporabe (u kontekstu okolišnih računa tablice stvaranja/generiranja i uporabe) uz prilagođavanje različitim tokovima/materijalima/inputima. U segmentu računa okolišnih aktivnosti i povezanih tokova fokus je na identifikaciji ekonomskih transakcija koje unutar SNA 2008 imaju okolišni karakter, kao što su primjerice gospodarske djelatnosti čija je primarna svrha smanjenje ili uklanjanje pritiska na okoliš ili učinkovitije korištenja prirodnih resursa (računi izdataka za zaštitu okoliša te statistika sektora okolišnih dobara i usluga okoliša). SEEA pokriva i teme ekoloških poreza, ekoloških subvencija i sličnih transfera te drugih plaćanja i transakcija vezanih uz okoliš čiji okolišni karakter u okviru SNA 2008 nije nužno i prepoznat. 'Računi imovine' bilježe, s naglaskom na iscrpljivanje i vrednovanje resursa, zalihe i tokove povezane s ekološkim dobrima (mineralni i energetski resursi, zemljište, drvo, voda te drugi biološki resursi).

Polazeći od metodološkog okvira ESA 2010, SEEA, EEEA sadrži šest modula (vidi Tablica 1.).

Tablica 1. Šest modula *Europskih ekonomskih računa okoliša* (EEEA)

Moduli	Opis
Računi emisija u zrak	<p>Računi bilježe fizičke tokove plinovitih ili čestičnih materijala (šest stakleničkih plinova, uključujući CO₂, i sedam onečišćujućih tvari u zraku) koji se iz gospodarstva emitiraju u atmosferu. Polaze od načela rezidentnosti što znači da uključuju emisije prema rezidentnim gospodarskim jedinicama čak i ako se one pojavljuju izvan državnog područja (kao što su zračni prijevoznici ili brodarska društva koja posluju u ostatku svijeta).</p> <p>Računi ne uključuju prirodno generirane tokove.</p>

⁴ Iako metodološki okvir govori o krutom ('solid') otpadu, u nastavku teksta se zbog pojmovnih kategorija u Hrvatskoj pod pojmom 'otpad' podrazumijeva kategorija komunalnog otpada koja uključuje i miješani komunalni i sav reciklabilni otpad. Komunalni otpad ne uključuje opasni otpad, koji nije obuhvaćen niti u SEEA.

Tijekom rada na uspostavljanju metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma (Element 2.) utvrdit će se jesu li statistike razdvojenog otpada (kao dijela komunalnog otpada) u Hrvatskoj dovoljno pouzdane te koja su moguća rješenja pristupa izradi računa otpada.

Moduli	Opis
	<p>Računi emisija u zrak uključuju podatke za šest stakleničkih plinova i sedam onečišćujućih tvari u zraku raščlanjene prema gospodarskoj djelatnosti i kućanstvima. Razne onečišćujuće tvari u zraku izražene su u ekvivalentima druge onečišćujuće tvari u zraku (na primjer metan je izražen u ekvivalentima ugljikova dioksida) kako bi se omogućilo izračunavanje pokazatelja pritiska na okoliš (potencijal globalnog zagrijavanja, zakiseljavanje ili prekursori troposferskog ozona).</p> <p>Intenzitet emisija u zrak iskazuje se kao omjer emisija u tonama na milijun eura bruto dodane vrijednosti.</p>
Porezi povezani s okolišem prema gospodarskoj djelatnosti	<p>Podaci o porezima u područjima energije, prometa, onečišćenja i resursa s dokazanim specifičnim nepovoljnim učinkom na okoliš. Svaka kategorija poreza raščlanjena je prema gospodarskoj djelatnosti i kućanstvima.</p>
Računi tokova materijala u cjelokupnom gospodarstvu	<p>Računi tokova materijala sadrže podatke za 50 kategorija krutih, plinovitih i tekućih materijala (biomasa, metalne rude, nemetalni minerali i fosilne energetske sirovine) iz domaćih izvora te uvoza.</p> <p>Računi omogućavaju izračun pokazatelja vezanih uz iskorištavanje resursa prema gospodarskim djelatnostima, potrošnje materijala, produktivnosti resursa, otisaka materijala kao i razdvajanje gospodarskog rasta i iskorištavanja prirodnih resursa.</p>
Računi rashoda za zaštitu okoliša	<p>U računima rashoda za zaštitu okoliša bilježe se rashodi koje su izvršile rezidentne gospodarske jedinice u svrhu zaštite okoliša, a predstavljaju nacionalne rashode za zaštitu okoliša, proizvodnju i potrošnju usluga zaštite okoliša i druge prijenose u svrhu zaštite okoliša.</p> <p>Djelatnosti u svrhu zaštite okoliša uključuju zaštitu okolnog zraka i klime, upravljanje otpadnim vodama, gospodarenje otpadom, zaštitu i sanaciju tla, podzemnih i površinskih voda, smanjenje buke i vibracija, zaštitu bioraznolikosti i krajobraza, zaštitu od zračenja te istraživanje i razvoj u području zaštite okoliša. Tim računima kvantificiraju se naponi koje društvo i poduzeća ulažu u provedbu načela „onečišćivač plaća“.</p>
Računi sektora ekoloških dobara i usluga	<p>Računi sektora ekoloških dobara i usluga kompiliraju podatke o monetarnom iskazu vrijednosti proizvodnje, bruto dodane vrijednosti te zaposlenosti koji su posebno osmišljeni i proizvedeni u svrhu zaštite okoliša ili upravljanja resursima. Podaci se raščlanjuju prema gospodarskim djelatnostima i djelatnostima za zaštitu okoliša.</p>
Računi fizičkog toka energije	<p>U računima fizičkog toka energije bilježe se fizički tokovi energije (izraženi u teradžulima) iz okoliša u gospodarstvo, unutar gospodarstva i iz gospodarstva natrag u okoliš, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inpute prirodne energije (na primjer prirodne energije iz neobnovljivih fosilnih materijala ili neobnovljivih nuklearnih materijala te prirodne energije dobivene na temelju hidroenergije, vjetra, solarne energije, biomase) • energente (kao što su ugljen, bioplin, tekuća biogoriva, električna energija, drvo, nuklearno gorivo, naftni proizvodi, prirodni plin, isključujući bioplin itd.)

Moduli	Opis
	<ul style="list-style-type: none"> • ostatke energije (kao što su obnovljivi otpad, neobnovljivi otpad i energija ugrađena u proizvode za ne energetske uporabu). <p>Tokovi se raščlanjuju prema gospodarskoj djelatnosti i kućanstvima. Gospodarske djelatnosti podrazumijevaju proizvodnju, potrošnju i akumulaciju.</p>

Izvor: Europski revizijski sud, *Special Report - European Environmental Economic Accounts: usefulness for policymakers can be improved*, 2019.

2.2. Računi turizma

Turizam se u ESA 2010 određuje kroz aktivnosti, za putovanje ili tijekom putovanja, koje poduzimaju posjetitelji koji putuju i borave u mjestima izvan njihovog uobičajenog okruženja na manje od jedne godine, ukoliko svrha putovanja nije zapošljavanje kod rezidentnog subjekta u mjestu koje se posjećuje.

Potražnja koju generira turizam vezana je uz brojne prepoznatljive usluge kao što su usluge prijevoza, smještaja i prehrane, kulture i rekreacije, rentiranja i slično. Proizvodi i usluge čiju potražnju potiče turizam stoga se dijele u tri skupine:

- Proizvodi svojstveni turizmu: proizvodi koji, bez posjetitelja, u većini zemalja vjerojatno ne bi postojali u značajnim količinama ili oni za koje bi razina potrošnje vjerojatno bila znatno smanjena.
- Proizvodi specifični za turizam neke zemlje: proizvodi koji nisu međunarodno svojstveni turizmu, ali su specifični za turizam određene zemlje.
- Proizvodi povezani s turizmom: ostali - rezidualni - proizvodi koje koriste posjetitelji.

U općem sustavu nacionalnih računa, a onda i u satelitskom računu turizma, usluge koje se proizvode u okviru domaćinstva za vlastiti račun u sustavu se registriraju na dva načina:

- (i) usluge stanovanja za vlastiti račun smatraju se proizvodnjom
- (ii) usluge prijevoza proizvedene unutar kućanstva za vlastiti račun ne smatraju se proizvodnjom.

ESA 2010 ipak dopušta da se u zemljama u kojima se ostvaruje značajna količina usluga prijevoza za vlastiti račun, vrijednost te proizvodnje zasebno prikaže u satelitskom računu. Posebno je to važno ukoliko se sustav proširuje računima održivosti, a prije svega emisijom stakleničkih plinova koju generira promet osobnim vozilima na turističkim i jednodnevnim putovanjima.

Ponuda i uporaba robe i usluga u svrhu turizma, kao i dodana vrijednost i zaposlenost koju stvara turizam, mogu se prikazati u tablici ponude i uporabe u kojoj se razlučuju za turizam svojstveni proizvodi i djelatnosti i proizvodi povezani s turizmom. Tablice ponude i uporabe su matrice koje opisuju vrijednosti transakcija nacionalnog gospodarstva po vrsti proizvoda i djelatnosti, a sadrže:

- (a) strukturu troškova proizvodnje i dohotka ostvarenog u procesu proizvodnje
- (b) tokove roba i usluga proizvedenih u okviru nacionalnog gospodarstva

- (c) tokove roba i usluga između domaćeg gospodarstva i inozemstva (uz razlikovanje tokova unutar EU i tokova sa zemljama izvan EU).

Tablica ponude pokazuje ponudu roba i usluga po proizvodu i proizvodnoj djelatnosti uz razlikovanje ponude generirane domaćim djelatnostima i uvozom.

U tablicama ponude i uporabe primjenjuju se sljedeći identiteti koji omogućavaju provjeru usklađenosti pristupa po dohodovnoj metodi za mjerenje BDP-a s pristupom po proizvodnoj metodi:

- (a) za svaku djelatnost, proizvodnja je jednaka intermedijarnoj potrošnji uvećanoj za bruto dodanu vrijednost
- (b) za svaki proizvod, ponuda je jednaka ukupnoj uporabi prikazanoj u usklađenim redovima u okviru ponude i uporabe

Ponuda po kupovnim cijenama jednaka je:

- output-u proizvoda po bazičnim cijenama
- + uvoz po bazičnim cijenama
- + trgovačke i transportne marže
- + porez na proizvode umanjeni za subvencije na proizvode

Ponuda po kupovnim cijenama jednaka je uporabi proizvoda po kupovnim cijenama koja je jednaka:

- intermedijarnoj potražnji za proizvodom
- + izdacima za finalnu potrošnju
- + bruto investicije
- + izvoz

Na razini ukupnog gospodarstva, ukupna intermedijarna potražnja jednaka je ukupnoj intermedijarnoj potrošnji, a zbroj trgovačkih i transportnih marži u cijelom je gospodarstvu jednak nuli jer se iste podudaraju s proizvodnjom djelatnosti koje proizvode marže, pa se ovaj identitet može prikazati kao:

- $\text{output proizvodnja} + \text{uvoz} + \text{porezi na proizvode umanjeni za subvencije na proizvode} = \text{intermedijarna potrošnja} + \text{finalna potrošnja} + \text{bruto investicije} + \text{izvoz}$
te je stoga
- $\text{output} - \text{intermedijarna potrošnja} + \text{porezi na proizvode umanjeni za subvencije na proizvode} = \text{finalna potrošnja} + \text{bruto investicije} + \text{izvoz} - \text{uvoz}$
iz čega u smislu mjerenja BDP-a slijedi jednakost pristupa proizvodnje i izdataka.

- (c) bruto dodana vrijednost, kao razlika između proizvodnje i intermedijarne potrošnje po djelatnosti, jednaka je ukupnom proizvedenom dohotku. Bruto dodana vrijednost tako je jednaka zbroju naknada zaposlenicima, potrošnje fiksnog kapitala, neto poslovnog viška/mješovitog dohotka i poreza umanjениh za subvencije na proizvodnju.

2.3. Regionalni računi

Regionalni računi omogućavaju dezagregiranje makroagregata na razinu regija omogućavajući prikazivanje razlika u regionalnim gospodarskim uvjetima, s obzirom na asimetričnu raspodjelu i gospodarske aktivnosti i stanovništva između regija, kao odraza komparativnih, ali i konkurentskih

prednosti pojedinih dijelova države. Regionalni računi temelje se na istim konceptima kao i nacionalni računi te se u cilju osiguranja vidljivosti regionalnih gospodarskih struktura sastoje od istog skupa računa kao nacionalni računi. Regionalnim računima omogućava se sagledavanje veličine i dinamike proizvodnje i zaposlenosti po regiji, utvrđivanje doprinosa regija nacionalnim agregatima kao i analiza gospodarske strukture svake regije.

Za nacionalno gospodarstvo potrebno je razlikovati dvije vrste jedinica:

- Institucionalne jedinice koje odražavaju tokove koji utječu na dohodak, kapital, financijske transakcije, druge tokove i bilance stanja, uz razlikovanje jednoregionalnih jedinica (središte prevladavajućeg ekonomskog interesa u jednoj regiji) i višeregionalnih jedinice (središte prevladavajućeg ekonomskog interesa nalazi se u više regija). Sve transakcije jednoregionalnih institucionalnih jedinica raspoređuju se u regiju u kojoj se nalazi središte njihovog prevladavajućeg ekonomskog interesa.
- Lokalne jedinice po vrsti djelatnosti prikazuju tokove koji se događaju u procesu proizvodnje i prilikom korištenja roba i usluga. Poduzeća mogu obavljati proizvodne aktivnosti na više lokacija, a za regionalne je račune potrebno raspodijeliti djelatnosti prema lokacijama. Ako su poduzeća podijeljena prema lokaciji, podijeljeni se dijelovi zovu lokalne jedinice. Djelatnost jedne regije sastoji se od skupine lokalnih jedinica po vrsti djelatnosti uključenih u iste ili slične vrste aktivnosti.

Regionalni se računi temelje na transakcijama jedinica koje su rezidentne na regionalnom području, a izrada regionalnih računa uobičajeno polazi od sljedećih metoda:

- „*Bottom-up*” metoda polazi od prikupljanja podataka izravno za rezidentnu jedinicu i izradu regionalnih procjena zbrajanjem, no ova metoda rijetko se koristi u 'čistom' obliku
- „*Top-down*” metoda polazi od raspodjele ukupne nacionalne vrijednosti po regijama, bez pokušaja razlikovanja između rezidentnih jedinica prema regiji. Nacionalni se podaci raspodjeljuju uz pomoć pokazatelja koji se raspodjeljuje između regija na isti način kao i varijabla koju se procjenjuje
- Kombinacija tih dviju metoda.

Za proizvodne aktivnosti, posebno iz perspektive izrade regionalnog satelitskog računa turizma, ključan agregat regionalnih računa je bruto dodana vrijednost i bruto domaći proizvod po regiji. Procjena regionalnog bruto domaćeg proizvoda može se zasnivati na dva pristupa:

- Pristup po proizvodnoj metodi: bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama procjenjuje se kao zbroj bruto dodane vrijednosti u bazičnim cijenama, uvećan za poreze i umanjnjen za subvencije na proizvode. Bruto dodana vrijednost po bazičnim cijenama se mjeri kao razlika između outputa u bazičnim cijenama i intermedijarne potrošnje u kupovnim cijenama
- Pristup po dohodovnoj metodi: zbroj različitih uporaba računa stvaranja dohotka u regionalnom dijelu ukupnog gospodarstva koje uključuju naknade zaposlenicima, bruto poslovni višak i poreze umanjene za subvencije za proizvodnju.

Pristup po rashodnoj metodi ne provodi se za mjerenje regionalnog bruto domaćeg proizvoda zbog nedostatka podataka. Primjeri podataka koji nedostaju su izravni podaci o međuregionalnim prodajama

i kupovinama, te raspodjela izvoza i uvoza između regija. Za potrebe izračuna BDP-a u tržišnim cijenama za regije, porezi i subvencije na proizvode raspodjeljuju se po regijama na temelju relativne veličine bruto dodane vrijednosti svih djelatnosti u toj regiji vrednovane u bazičnim cijenama.

3. CILJEVI I SASTAVNICE

3.1. Svrha i ciljevi

Unatoč fokusiranom razvoju znanstvenih spoznaja o turizmu i njegovoj važnosti za razvoj zemlje, u Hrvatskoj se trenutno ne primjenjuju suvremeni analitički alati za kontinuirano praćenje integriranih društvenih, ekonomskih i okolišnih aspekata održivosti turizma na nacionalnoj i regionalnoj razini. Stoga je *Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.*, kao nužnu pretpostavku uspješnog vođenja turističke politike usmjerene na održiv razvoj, prepoznao potrebu mapiranja održivosti turizma Republike Hrvatske na nacionalnoj i regionalnoj razini kao alata za upravljanje javnim politikama.

Polazeći od strateškog okvira definiranog *Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026.*, svrha odnosno opći cilj izrade i uspostave *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma za 2022. godinu* je osiguranje informacijskih pretpostavki za vođenje turističke politike usmjerene na održiv razvoj te provedbu reformi utvrđenih *Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026.* Polazeći od postavljene svrhe projekta, definirani su sljedeći ciljevi projekta:

- utvrđivanje ekonomskih i okolišnih utjecaja turizma na nacionalnoj razini na temelju metodološkog okvira Satelitskog računa turizma i dostupnih okolišnih podataka
- sagledavanje ekonomskih utjecaja turizma na regionalnoj razini na temelju metodološkog okvira regionalnog satelitskog računa turizma
- sagledavanje ekonomskih i okolišnih utjecaja turizma na regionalnoj razini na temelju metodološkog okvira Satelitskog računa održivog/održivosti turizma RH i Regionalnog satelitskog računa održivog turizma, s izračunom pokazatelja turističke održivosti odabranih destinacija RH
- razrada metodološkog okvira izrade Satelitskog računa održivog turizma RH s pokazateljima održivog/održivosti turizma na nacionalnoj razini, regionalnih satelitskih računa turizma te regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma
- razrada metodološkog okvira destinacijskih pokazatelja (ekonomski, društveni i okolišni) održivog/održivosti turizma koji se će biti usklađen sa Strategijom održivog razvoja turizma do 2030. godine i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. te biti jedna od podloga izrade novog Zakona u turizmu
- podržavanje diseminacije rezultata projekta pružanjem informacijske pomoći Ministarstvu turizma i sporta u izradi *dashboard*-a koji će biti objavljen na internetskim stranicama Ministarstva turizma i sporta.

3.2. Sastavnice Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma RH

Polazeći od postavljene svrhe i ciljeva Projekta, Projektni zadatak izrade Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (Prilog 1 Sporazuma) definira realizaciju glavnih aktivnosti projekta kroz sljedećih osam međusobno uvjetovanih elemenata:

ELEMENT 1. IZRADA STUDIJE IZVEDIVOSTI USPOSTAVLJANJA SUSTAVA SATELITSKIH RAČUNA ODRŽIVOG/ODRŽIVOSTI TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE S AKCIJSKIM PLANOM

Trajanje provedbe aktivnosti: 3 mjeseca	Dokument osigurava jasnu i transparentu organizaciju projekta, s posebnim naglaskom na sljedeća područja (sadržaj):
Početak aktivnosti: prvi mjesec trajanja projekta	<ul style="list-style-type: none"> • okvirni opis metodološkog okvira • okvirni koncept i strukturu sustava • prijedlog primarnih istraživanja • pretpostavke organizacije i međuinstitucionalne suradnje • definiranje rokova, potrebnih resursa i angažiranje dionika potrebnih za izradu Studije izvedivosti (Akcijski plan).
	Element uključuje i izradu prijedloga Liste pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje će pružiti Sustav, a za potrebe Provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.

ELEMENT 2. USPOSTAVLJANJE METODOLOŠKOG OKVIRA SUSTAVA SATELITSKIH RAČUNA ODRŽIVOG/ODRŽIVOSTI TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE

Početak aktivnosti: 7. mjesec nakon potpisa Sporazuma	Dokument razrađuje opseg i opis istraživačkog okvira izgradnje sastavnica Sustava.
Trajanje provedbe aktivnosti: 10 mjeseci	<p>Fokus Elementa 2. je izrada dokumenta koji obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> • metodološki okvir Sustava, uključujući razradu koncepta, klasifikacija, tablica i agregata te definiranje procesa izrade regionalnih računa procesom regionalizacije nacionalnih računa • analizu i evaluaciju raspoloživosti sekundarnih izvora podataka, s prijedlogom korekcija istraživanja • verifikaciju rezultata provedbe primarnih istraživanja • identifikaciju izazova uključujući sagledavanje organizacijskih, međuinstitucionalnih i kadrovskih pretpostavki • prijedlog strategije digitalizacije sadržaja Sustava • kratkoročni akcijski plan izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske; akcijski planovi razrađuju: (i) aktivnosti, (ii) nadležnosti u provedbi (nositelje), (iii) vremenski okvir provedbe pojedine aktivnosti, (iv) ključne točke provedbe, (v) potrebne resurse i pretpostavke, (vi) rizike te (vii) isporuke

- srednjoročni akcijski plan izrade Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske procesom regionalizacije; akcijski planovi razrađuju: (i) aktivnosti, (ii) nadležnosti u provedbi (nositelje), (iii) vremenski okvir provedbe pojedine aktivnosti, (iv) ključne točke provedbe, (v) potrebne resurse i pretpostavke, (vi) rizike te (vii) isporuke
- izrada studije *Satelitski račun održivog turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO) - Metodološki okvir* kojom se definira sadržaj te prikazuju i razrađuju koncepti, klasifikacije, tablice i agregati satelitskog računa održivog/održivosti turizma na nacionalnoj razini.

ELEMENT 3.

ANALIZA I PRIPREMA PODLOGA ZA PROVEDBU POTREBNIH PRIMARNIH ISTRAŽIVANJA

**Početak aktivnosti: 4. mjesec
od potpisa Sporazuma**

**Trajanje provedbe aktivnosti:
3 mjeseca**

Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja uključuje razradu popisa podataka, klasifikacije i formata traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metode prikupljanja podataka, određivanje povjerljivosti podataka, dinamike provođenja istraživanja, okvirne procjene troška istraživanja. Na temelju razrađenih podloga, Ministarstvo turizma i sporta provest će istraživanja i obradu podataka tijekom 2022. i prve polovice 2023. godine te rezultate dostaviti Institutu za daljnju analizu u svrhu uspostave Sustava.

Tijekom realizacije Elementa 3. izrađuje se dokument Podloge za pripremu primarnih istraživanja, čija je provedba u nadležnosti i odgovornosti Ministarstva turizma i sporta, kojim se, predvidivo, uspostavljaju podloge za sljedeća istraživanja (moguće je i proširenje istraživanja u skladu s nalazima Studije izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske):

- istraživanje prihoda i dodane vrijednosti s okolišnim utjecajem, koju generiraju pružatelji usluga smještaja u kućanstvima (tzv. privatni smještaj ili obiteljski smještaj)
- istraživanje nekomercijalnih turističkih usluga s okolišnim utjecajem koje generira smještaj u kućama i stanovima za odmor
- istraživanje veličine i strukture usluga putničkih agencija i turoperatora te prihoda i dodane vrijednosti putničkih agencija i turoperatora generiranih potrošnjom posjetitelja
- istraživanje veličine i strukture usluga turizmom generiranog putničkog prijevoza s okolišnim utjecajem (s posebnim naglaskom na cestovni, zračni, linijski obalni pomorski te željeznički putnički prijevoz) te ostvarenog prihoda i dodane vrijednosti pružatelja usluga putničkog prijevoza
- istraživanje veličine i strukture usluga, s okolišnim utjecajem, turizmom generiranog prijevoza osobnim automobilima i sličnim vozilima

- istraživanje okolišnih utjecaja nautičkog turizma, uključujući domaći kruzing i jahting, s naglaskom na *charter*, luke nautičkog turizma i luke otvorene za javni promet
- istraživanje veličine i strukture usluga povezanih s posjetama zaštićenim prirodnim područjima i zaštićenoj kulturnoj baštini
- istraživanje veličine i strukture usluga turizmom generiranih izletničkih aktivnosti, jednodnevnog tranzita i sl.
- istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života u deset odabranih destinacija
- istraživanje prihoda i dodane vrijednosti ostvarene u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane generirane potrošnjom posjetitelja s procjenom okolišnog utjecaja.

ELEMENT 4.

IZRADA SATELITSKOG RAČUNA ODRŽIVOG/ODRŽIVOSTI TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE (NUTS-1, HR0)

Početak aktivnosti: 20. mjesec od potpisa Sporazuma

Trajanje provedbe aktivnosti: 12 mjeseci

Polazeći od definiranog metodološkog okvira uspostavljenog u dokumentu *Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske*, u Elementu 4. pristupa se izradi Satelitskog računa održivog turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0) za 2022. godinu. Zbog dinamike rada na uspostavi zaokruženog Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske, izrađuje se dokument:

- Satelitski račun održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu, kao temelj za regionalizaciju satelitskih računa turizma.

Realizacija Elementa 4. podrazumijeva provedbu sljedećih aktivnosti:

- prikupljanje i analizu podataka iz sekundarnih izvora, uključujući i valorizaciju rezultata izmijenjenog metodološkog okvira provedbe postojećih istraživanja sukladno potrebama realizacije Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0)
- analizu rezultata primarnih istraživanja
- usklađivanje metodološkog okvira s ciljem izrade sljedećih računa, ovisno o raspoloživim podacima službene statistike i kvaliteti rezultata primarnih istraživanja:
  - izradu računa/tablica turističkih izdataka i potrošnje domaćih i dolaznih turista i jednodnevnih posjetitelja
  - izradu računa/tablica proizvodnje turističkih industrija
  - izradu računa/tablica koje spajaju turističku potrošnju i proizvodnju turističkih industrija
  - izračun makroagregata turizma

- izradu računa/tablica vodnih tokova turističkih industrija (u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- izradu računa/tablica energetske tokova turističkih industrija (u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- izradu računa/tablica GHG emisija turističkih industrija (u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- izradu računa/tablica komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija (u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- izračun turističkih udjela okolišnih tokova.

ELEMENT 5. IZRADA POKAZATELJA ODRŽIVOSTI TURIZMA KAO PODLOGE NOVOG ZAKONA O TURIZMU

Početak aktivnosti: 17. mjesec od potpisa Sporazuma

U okviru aktivnosti na ovom dijelu Projekta, uspostavlja se metodologija izračuna pokazatelja održivosti, a koja uključuje:

Trajanje provedbe aktivnosti: 3 mjeseca

- Korekciju i dopunu inicijalnog prijedloga Liste pokazatelja održivosti turističke aktivnosti definirane u okviru Elementa 1. ovog projekta (vidi poglavlje 7. ovog dokumenta)
- Metodologiju izračuna ekonomskih pokazatelja održivosti turizma usklađenih s metodološkim okvirom izrade Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske i Sustainable Tourism Observatory-CROSTO te povezanih sa Strategijom održivog razvoja turizma do 2030. godine i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine
- Metodologiju izračuna okolišnih pokazatelja održivosti turizma usklađenih s metodološkim okvirom Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske i Sustainable Tourism Observatory-CROSTO te povezanih sa Strategijom održivog razvoja turizma do 2030. godine i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine
- Metodologiju izračuna društvenih pokazatelja održivosti turizma koji će biti usklađeni sa Sustainable Tourism Observatory-CROSTO i Strategijom održivog razvoja turizma do 2030. godine i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine

Prijedlog metodologije izračuna indikatora nakon predaje naručitelju prolazi verifikaciju s relevantnim dionicima.

ELEMENT 6. IZRADA REGIONALNIH SATELITSKIH RAČUNA TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE

Početak provedbe: 32. mjesec od potpisa Sporazuma

Izrada Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu polazi od definiranog metodološkog okvira uspostavljenog u

Trajanje provedbe aktivnosti:
12 mjeseci

dokumentu *Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* (Element 2.).

Regionalni računi izrađuju se za razinu NUTS 2 regija te NUTS 3 regija Jadranske Hrvatske.

Aktivnosti na izradi regionalnih satelitskih računa podrazumijevaju dodatno prikupljanje i analizu podataka iz sekundarnih izvora te analizu rezultata provedenih primarnih istraživanja. Polazeći od obilježja prikupljenih podataka prilagođava se metodološki okvir s naglaskom na izradu regionalnih računa postupkom regionalizacije nacionalnog satelitskog računa održivog/održivosti turizma uz fokus na sljedeće analitičke cjeline/račune:

- račun turističkih izdataka i potrošnje dolaznih domaćih i dolaznih inozemnih turista te domaćih turista i jednodnevnih posjetitelja
- račun proizvodnje turističkih industrija
- račun koji spaja turističku potrošnju i proizvodnju turističkih industrija
- izračun makroagregata turizma
- račun zaposlenih u turističkim industrijama.

ELEMENT 7. IZRADA REGIONALNIH SATELITSKIH RAČUNA ODRŽIVOG/ODRŽIVOSTI TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE

Početak provedbe: 44. mjesec od potpisa Sporazuma

Trajanje provedbe aktivnosti: 9 mjeseci

Regionalizirani satelitski računi turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3 regije Jadranske Hrvatske za 2022. godinu polazište su za izradu ovog dijela Projekta. Usklađujući osnovni metodološki okvir s obilježjima (kvalitetom) raspoloživih podataka, izrađuju se regionalni okolišni računi dobiveni regionalizacijom nacionalnih računa te primjenom turističkih udjela na okolišne tokove:

- račun/tablica vodnih tokova turističkih industrija
- račun/tablica energetske tokova turističkih industrija
- račun/tablica GHG emisija turističkih industrija
- račun/tablica komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija
- izračun turističkih udjela u okolišnim tokovima.

Rezultati povezivanja i usklađivanja Regionaliziranog satelitskog računa turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3 regije Jadranske Hrvatske za 2022. godinu s regionalnim okolišnim računima prezentiraju se dokumentu *Regionalizirani satelitski računi održivog turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3 regije Jadranske Hrvatske za 2022. godinu*.

ELEMENT 8. DISEMINACIJA

Početak provedbe: od potpisa Sporazuma

Podizanje razine svjesnosti i razumijevanja stručne javnosti o važnosti održivosti turističke aktivnosti izuzetno je važan segment ostvarivanja

---

**Trajanje provedbe aktivnosti:
52 mjeseca (kontinuirano)**

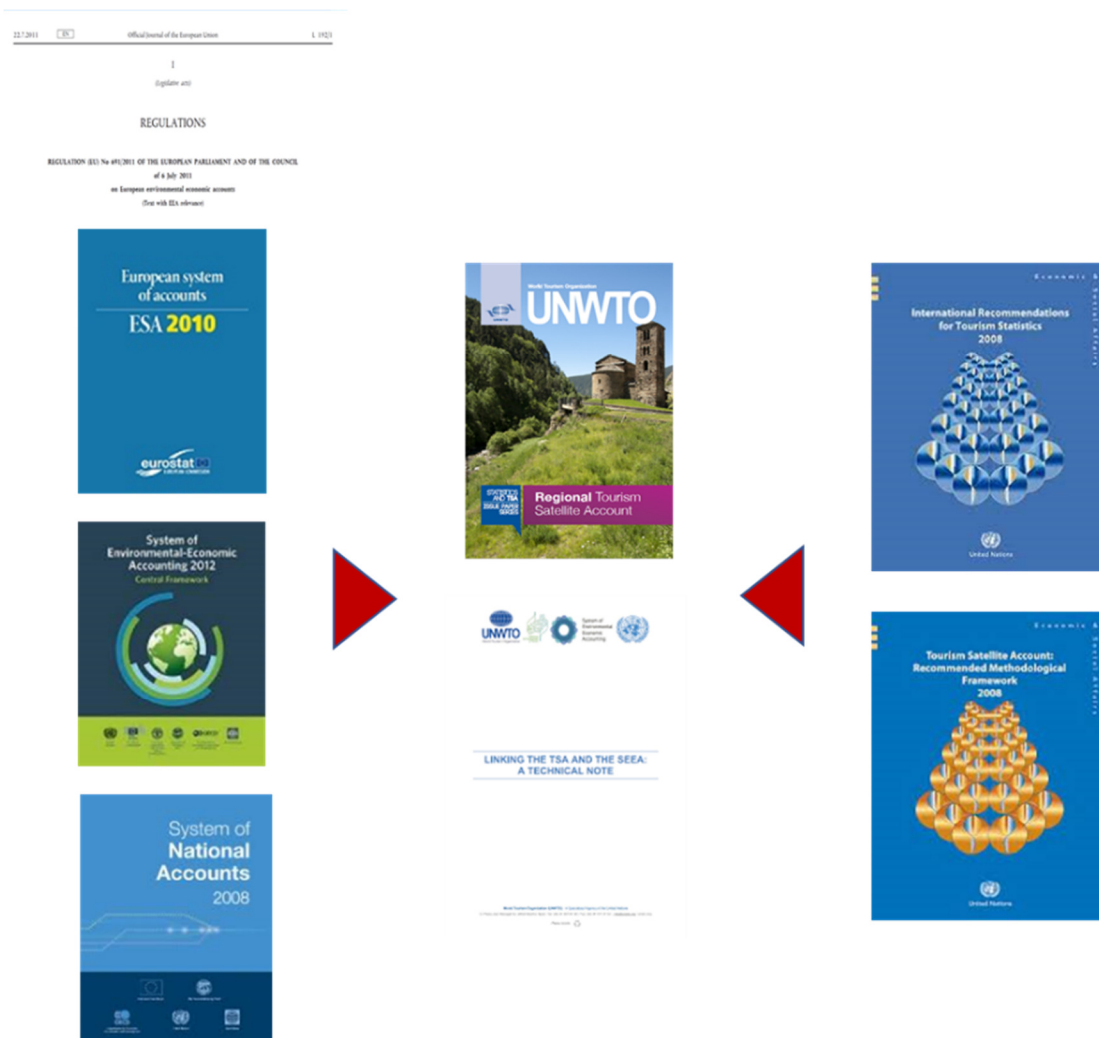
punog analitičkog potencijala koje nudi Sustav satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske. Stoga se tijekom cijelog razdoblja realizacije Projekta posebna pozornost posvećuje pravodobnom i relevantnom izvještavanju o aktivnostima te rezultatima istraživanja koje uključuju:

- izradu i objavu on-line *press release*-a na web stranici Instituta za turizam po kvartalima, uz suglasnost Ministarstva turizma i sporta
  - javnu prezentaciju rezultata Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta
  - javnu prezentaciju rezultata Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regija te NUTS3 regija Jadranske Hrvatske za 2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta
  - javnu prezentaciju rezultata Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regija te NUTS3 regija Jadranske Hrvatske za 2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta
  - pripremu skupa podataka i pokazatelja održivog/održivosti turizma na temelju informacija koje pruža Sustav satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske i regija za izradu *dashboarda* koji će se objaviti na internetskim stranicama Ministarstva turizma i sporta.
-

4. METODOLOŠKI OKVIR: POVEZIVANJE SATELITSKOG RAČUNA TURIZMA I EKONOMSKIH RAČUNA OKOLIŠA

Uz relevantni strateški okvir koji integrira relevantne nacionalne (*Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.*); europske (Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o uspostavi strategije EU-a za održivi turizam) te međunarodne (UN-ova *The Agenda 2030 for Sustainable Development*) razvojne dokumente, projekt je utemeljen na kompleksnom metodološkom okviru kojeg čine relevantni priručnici iz sfere nacionalnih računa, ekonomsko-okolišnih računa, statistike turizma uključujući i satelitski račun turizma. Time se istodobno osigurava i usklađenost metodološkog okvira Projekta s inicijativom UNWTO-a *Towards a Statistical Framework For Measuring the Sustainability of Tourism* [MST] (<https://www.unwto.org/standards/measuring-sustainability-tourism>).

Slika 3. Metodološki okvir Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (preslike naslovnih strana odabranih dokumenata)

Razvoj Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske polazi primarno od sljedećih dokumenata (vidi Slika 3):

- *Europski sustav računa 2010* [European system of accounts – ESA 2010], Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013
- *System of National Accounting 2008* [SNA 2008], European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank
- *Europski ekonomski računi okoliša* [European environmental economic accounts, EEEA], Uredba (EU) br. 691/2011 o europskim ekonomskim računima okoliša
- *System of Environmental-Economic Accounting 2012—Central Framework* [SEEA], United Nations, European Commission, Food and Agriculture Organization of the United Nations, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, World Bank
- *Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008* [TSA:RMF 2008], United Nations, World Tourism Organization, Commission of the European Communities, Organisation for Economic Co-operation and Development
- *International Recommendations for Tourism Statistics 2008* [IRTS 2008], United Nations, World Tourism Organization.

4.1. Povezivanje satelitskog računa turizma i ekonomskih računa okoliša

U segmentu spajanja metodološkog okvira satelitskih računa turizma i ekonomskih računa okoliša, razvoj *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu* polazit će od dokumenta:

- *Linking the TSA and the SEEA: A technical note*, World Tourism Organization iz 2018. godine.

Dokumentom *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* opisuju se pristupi povezivanja informacija iz satelitskog računa turizma i ekonomskih računa okoliša budući da je utvrđen značajan jaz u definiranju standarda integracije različitih razina ekonomskih, okolišnih, društvenih i destinacijskih podataka koje nalaže uspostavljanje statističkog okvira mjerenja održivosti turizma u okviru MST inicijative. U tom smislu dokument utvrđuje središnji segment sveukupne MST platforme polazeći od povezivanja ekonomskih i okolišnih aspekata održivog/održivosti turizma kroz integraciju postojećih računovodstvenih platformi koje čine satelitski račun turizma (TSA) i okolišno-ekonomski računi (SEEA).

Turistička djelatnost definira se iz perspektive potražnje, budući da se bruto dodana vrijednost neke djelatnosti ne može u potpunosti povezati s turizmom. U tom smislu, metodološki okvir TSA omogućava izdvajanje turističke komponente gospodarske djelatnosti iz ukupne proizvodnje, uz prihvaćanje svih relevantnih računovodstvenih aspekata nacionalnog računovodstva kao i definicija i klasifikacija koje su uspostavljene dokumentom *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*.

Za razliku od TSA, SEEA integriranju standardnih ekonomskih pokazatelja koji proizlaze iz sustava nacionalnog računovodstva i informacija o okolišu (vidjeti poglavlje 2.3.) prilazi iz aspekta ponude, uz poseban naglasak na važnost određivanja granica mjerenja kako bi se osigurala povezanost sa sustavom nacionalnih računa. Slijedi da važan metodološki izazov usklađivanja metodološkog okvira TSA i EEEA/SEEA proizlazi iz nužnosti povezivanja perspektive ponude i perspektive potražnje, pri čemu

mjerenje utjecaja ponajprije zrcali status potrošača, odnosno pitanje je li potrošač posjetitelj ili nije, kao i promjenu njegovog statusa.

Osnovni računi (minimalni obuhvat) kojima se sukladno dokumentu *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* proširuju računi TSA, uz prilagodbe u odnosu na djelatnosti te proizvode i usluge, su četiri računa tokova koji su razrađeni iz proizvodne perspektive pojedinih turističkih industrija:

- voda
- energija
- emisija stakleničkih plinova
- komunalni otpad.

Pri tome je ključno, kao i u slučaju satelitskog računa turizma, imati na umu da ukupne analizirane okolišne tokove turističkih industrija nije moguće pripisati u cijelosti turizmu. Primjerice, samo se dio vode koju koriste restorani može vezati uz izdatke turista, odnosno njihov turistički udio. Isto načelo primjenjuje se i u slučaju ne turističkih industrija budući da je sasvim sigurno dio, makar i malen, njihovih proizvoda, a time i ekoloških tokova, potrebno pripisati turizmu.

4.2. Regionalni satelitski račun turizma

Razumijevanje utjecaja turizma na gospodarstvo regija postaje važan segment regionalne ekonomske i turističke politike, posebice jer turizam očito ne generira samo pozitivne, već i negativne učinke na održivost regionalnih zajednica. U tom smislu, UNWTO u dokumentu *Towards a Set of UNWTO Guidelines*⁵ posebnu pozornost pridaje mjerenju ekonomskog doprinosa, a time i metodološkom okviru satelitskog računa usmjeravajući pozornost na pet važnih područja za mjerenje i analizu turizma na subnacionalnoj (regionalnoj) razini:

- (i) turizam kao gospodarski sektor
- (ii) turizam i okolišna dimenzija, neekonomski doprinosi i utjecaj
- (iii) gospodarski doprinos i utjecaj turizma
- (iv) razvoj turizma i teritorijalna kohezija
- (v) destinacijski (podupirući) dionici.

Polazeći od činjenice da regionalni satelitski račun turizma omogućava mjerenje doprinosa turizma i regionalnom gospodarstvu i nacionalnom turizmu, ali i činjenice da se metodološki okvir RMF:TSA 2008 rijetko primjenjuje na regionalnoj razini, u aktualnom radu Frent i Frechtling⁶ na primjeru 14 zemalja analiziraju razvoj regionalnih satelitskih računa turizma i mogućnosti za njihovu usporedbu. Stoga, a polazeći od potrebe osiguranja što većeg stupnja međunarodne harmonizacije pristupa i rezultata

⁵ <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284414963>

⁶ Cristi Frent, Douglas C. Frechtling: *Regional tourism satellite accounts: towards international comparability*, Tourism Review, 2022.

regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske, osnovno polazište za kompiliranje regionalnih satelitskih računa turizma u okviru ovog projekta bit će dokument UNWTO-a:

- Cañada, A. (2013). *Regional Tourism Satellite Account*. UNWTO Statistics and TSA⁷.

Dokument *Regional Tourism Satellite Account* polazi od veličine i strukture turističke potrošnje prema karakterističnim turističkim proizvodima i uslugama kao središnjem konceptu procjene ekonomskog doprinosa turizma na regionalnoj razini. Pri tome se utvrđuje da regionalni satelitski račun trebaju objedinjavati četiri područja koja se sagledavaju kroz sustav povezanih tablica:

- unutarnju turističku potrošnju
- vrijednost proizvodnje i intermedijarne potrošnje turističkih industrija prema proizvodima i uslugama
- ponudu i unutarnju turističku potrošnju kao ekvivalent TSA tablice 6., iz koje se generiraju pokazatelji izravnog doprinosa turizma gospodarstvu te
- zaposlenost u turističkim aktivnostima.

Podaci za kompilaciju vrijednosti pojedinih turističkih agregata mogu se prikupljati izravno od proizvođača i posjetitelja, a važan izvor predstavljaju ekspertne procjene stručnjaka s područja turizma. Ocjenjuje se da ankete posjetitelja i modeli troškova-faktora osiguravaju procjene koje zadovoljavaju kriterije relevantnosti, reprezentativnosti i točnosti. Ključni izvori/podaci potrebni za izradu regionalnih satelitskih računa turizma su regionalni računi (regionalna tablica ponude i uporabe), raspoloživi statistički izvori o regionalnim agregatima po skupinama aktivnosti (bruto dodana vrijednost, plaće, investicije, zaposlenost) te, u segmentu statistike turizma, podaci o turističkim izdacima po proizvodima te podaci o proizvodnji i zaposlenosti karakterističnih djelatnosti. To podrazumijeva potrebu unapređenja sustava statistike turizma na regionalnoj razini kao pretpostavke za izradu regionalnog satelitskog računa (vidi Tablica 2.).

Tablica 2. Primjer dobre prakse korištenja statističkih podataka u razvoju regionalnog satelitskog računa turizma

Naziv	Ciljevi i obilježja	Područje
	potražnja	
anketa turista u turističkim mjestima	obilježja posjetitelja regije te procjena turističkih izdataka u regiji	regionalni podaci
anketa o izdacima turista	procjena izdataka dolaznih (nerezidentni) posjetitelja	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
istraživanje kretanja turista na granici	kvantifikacija i obilježja stranih posjetitelja	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
anketa turističkih izdataka domaćeg stanovništva	procjena turističkih izdataka stanovnika regija na području regije (domaći i odlazni izdaci)	regionalni podaci
anketa o obiteljskim proračunima	distribucija izdataka obitelji s područja regije	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu

⁷ <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284415649>

istraživanje obilježja turističkih putovanja domaćeg stanovništva	procjena veličine i obilježja putovanja rezidenata	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
anketa iskorištenosti turističkih objekata	posjetitelji u hotelskim objektima	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
istraživanje intermedijarne potrošnje poslovnih subjekata na području regije	poslovna putovanja: regionalno istraživanje intermedijarne potrošnje (tvrtke koje imaju središte u regiji)	regionalni podaci
ponuda		
strukturne statistike uslužnog sektora: turistička ponuda	procjene ekonomskih varijabli koje se odnose na aktivnosti povezane s turizmom (hoteli i slični objekti, restorani, turističke agencije, putnički prijevoz, rentiranje prijevoznih sredstava)	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
istraživanje putničkih agencija i turoperatora	podaci o prihodima prema vrsti pruženih usluga (turistički paketi, pojedinačni proizvodi i slično) te podaci o strukturi turističkih paketa	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
istraživanje pružatelja usluga smještaja	podaci hotelskih poduzeća o proizvodnji prema vrstama usluga (smještaj, hrana i piće, ostale usluge)	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
indeks hotelskih cijena i prihoda	obilježja cjenovne politike	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
anketa radne snage	kompilacija statistike zaposlenosti	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
podaci iz sustava socijalne skrbi	zaposleni po mjestu rada	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu
podaci registra hotelskih poduzeća	broj poduzeća po kategoriji	regionalni podaci
popis stambenih objekata i građevina	kuće i stanovi za odmor prema lokaciji i učestalosti korištenja	nacionalni podaci uz dezagregiranje na regionalnu razinu

Izvor: prema Cañada, A. (2013). *Regional Tourism Satellite Account*. UNWTO Statistics and TSA

4.3. Okvirni obuhvat Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske

Unatoč činjenici da je definiranje metodološkog okvira *Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske* moguće tek nakon provedbe aktivnosti predviđenih Elementom 2. ovog projekta *Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske*, polazni metodološki okvir koji čine ESA 2010 i EEEA, odnosno TSA:RMF 2008 i IRTS 2008 te dokumenti UNWTO-a *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* i *Regional Tourism Satellite*

Account kao i dosadašnja iskustva u razvoju satelitskog računa turizma u Hrvatskoj (Državni zavod za statistiku, *Satelitski račun turizma Republike Hrvatske za 2016.* Pr 12.4.1., *Satelitski račun turizma za Republiku Hrvatsku*, Statistika u nizu) ukazuju na mogući/očekivani sadržajni obuhvat Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji će u konačnici ovisiti o raspoloživosti relevantnih informacija za njihovu kompilaciju:

<p><i>Satelitski račun održivog/ održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO) za 2022. godinu</i></p>	<p>Polazeći od definirane klasifikacije turizmu svojstvenih proizvoda i turističkih aktivnosti/djelatnosti koji se koristi u izradi satelitskog računa turizma RH, <i>Satelitskim računom održivog/ održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO) za 2022. godinu</i> sagledavaju se, očekivano, sljedeća obilježja turizma RH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izdaci dolaznih posjetitelja (TSA tablica 1.) • Izdaci domaćih posjetitelja (TSA tablica 2.) • Unutarnja turistička potrošnja u novcu (TSA tablica 4.) • Proizvodnja karakterističnih turističkih i ostalih djelatnosti (TSA tablica 5.) • Domaća ponuda i unutarnja turistička potrošnja (TSA tablica 6.) • Zaposlenost u turističkim djelatnostima (TSA tablica 7.) • Vodni tokovi turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta <i>Linking the TSA and the SEEA: A technical note</i> u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike) • Energetski tokovi turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta <i>Linking the TSA and the SEEA: A technical note</i> u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike) • Tokovi emisija stakleničkih plinova turističkih industrija u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta <i>Linking the TSA and the SEEA: A technical note</i> u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike) • Tokovi komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta <i>Linking the TSA and the SEEA: A technical note</i> u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike) • Makroekonomski agregati (bruto dodana vrijednost turističkih industrija, bruto dodana vrijednost turizma, bruto domaći proizvod turizma), uključujući i izračun turističkih udjela kao sastavnog dijela TSA tablice 6 • Turistički udjeli okolišnih tokova.
<p><i>Regionalni satelitski računi turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3</i></p>	<p>Polazeći od definirane klasifikacije turizmu svojstvenih proizvoda i turističkih aktivnosti/djelatnosti koji se koristi za kompilaciju <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO), Regionalnim satelitskim računima turizma Republike</i></p>

---

*regije Jadranske Hrvatske
za 2022. godinu*

*Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3 regije Jadranske Hrvatske za 2022.
godinu* sagledavaju se sljedeća obilježja turizma definiranih regija
Hrvatske:

- Unutarnja turistička potrošnja (poveznica s TSA tablicom 4.)
- Proizvodni računi karakterističnih djelatnosti poveznica s TSA tablicom 5.)
- Ponuda i unutarnja turistička potrošnja (poveznica s TSA tablicom 6.)
- Zaposlenost u turističkim djelatnostima (poveznica s TSA tablicom 7.)
- Regionalni makroekonomski agregati (bruto dodana vrijednost turističkih industrija, bruto dodana vrijednost turizma), uključujući i izračun udjela turizma kao sastavnog dijela sagledavanja odnosa (računa) ponude i unutarnje turističke potrošnje.

---

*Regionalni satelitski računi
održivog/održivosti turizma
Republike Hrvatske za
NUTS2 regije te NUTS3
regije Jadranske Hrvatske
za 2022. godinu*

Polazeći od definirane klasifikacije turizmu svojstvenih proizvoda i turističkih aktivnosti/djelatnosti koji se koristi za kompilaciju Satelitskog računa održivog/ održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0), Regionalnim satelitskim računima turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regije te NUTS3 regije Jadranske Hrvatske za 2022. godinu sagledavaju se sljedeća obilježja turizma definiranih regija Hrvatske:

- Unutarnja turistička potrošnja (poveznica s TSA tablicom 4.)
- Proizvodni računi karakterističnih djelatnosti poveznica s TSA tablicom 5.)
- Ponuda i unutarnja turistička potrošnja (poveznica s TSA tablicom 6.)
- Zaposlenost u turističkim djelatnostima (poveznica s TSA tablicom 7.)
- Vodni tokovi turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- Energetski tokovi turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- Tokovi emisija stakleničkih plinova turističkih industrija u prilagođenom okviru koji omogućavaju izvori službene statistike (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta *Linking the TSA and the SEEA: A technical note* u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)
- Tokovi komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija (djelatnosti i obuhvat usklađen s pristupom iz dokumenta

---

Linking the TSA and the SEEA: A technical note u okviru koji omogućavaju izvori službene statistike)

- Regionalni makroekonomski agregati (bruto dodana vrijednost turističkih industrija, bruto dodana vrijednost turizma), uključujući i izračun udjela turizma kao sastavnog dijela ponude i unutarnje turističke potrošnje
- Regionalni turistički udjeli okolišnih tokova.

Metodološki okvir ekonomskih, društvenih i okolišnih destinacijskih pokazatelja održivog turizma

Polazeći od metodološkog okvira *Sustainable Tourism Observatory-CROSTO* te odrednica *Strategije održivog razvoja turizma do 2030. godine* i *Nacionalnog plana razvoja održivog turizma do 2027. godine*, metodologija izračuna ekonomskih i okolišnih destinacijskih pokazatelja održivog turizma, uz eventualnu korekciju i dopunu inicijalnog prijedloga Liste indikatora održivosti turističke aktivnosti (vidi poglavlje 7 ovog dokumenta), definira se na temelju rezultata aktivnosti provedenih u Elementu 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske, a na nacionalnoj i regionalnoj razini uključuje:

- pokazatelje turističkih izdataka i turističke potrošnje (izdaci jednodnevnih i višednevnih posjetitelja)
- pokazatelje fizičkog volumena turističke aktivnosti (jednodnevni i višednevni posjetitelji)
- pokazatelje vrijednosti proizvodnje i bruto dodane vrijednosti turističkih industrija
- pokazatelje bruto dodane vrijednosti i bruto domaćeg proizvoda turizma
- pokazatelje koji povezuju različita ekonomska obilježja turističke aktivnosti, kao što su:
  - prosječni turistički izdaci višednevnih posjetitelja po turistu/noćenju
  - prosječni turistički izdaci jednodnevnih posjetitelja po posjeti
  - prosječna bruto dodana vrijednost turizma po jedinici boravka posjetitelja (noćenje turista i dani boravka jednodnevnih posjetitelja)
- pokazatelje vodenih tokova turističkih djelatnosti generiranih turizmom
- pokazatelje energentskih tokova turističkih djelatnosti generiranih turizmom
- pokazatelje emisije stakleničkih plinova turističkih djelatnosti generiranih turizmom
- pokazatelje tokova komunalnog (krutog) otpada turističkih djelatnosti generiranih turizmom
- pokazatelje koji povezuju ekonomska i okolišna obilježja turističke aktivnosti, kao što su:
  - vrijednost proizvodnje turističkih industrija po jedinici fizičkih vodenih i energetskih tokova odnosno emisije

---

stakleničkih plinova te fizičkih tokova komunalnog (krutog) otpada koju generiraju

- bruto dodanu vrijednost turističkih industrija po jedinici fizičkih vodenih i energetske tokova odnosno emisije stakleničkih plinova te fizičkih tokova komunalnog (krutog) otpada koju generiraju
- bruto dodanu vrijednost i bruto domaću vrijednost turizma po jedinici fizičkih vodenih i energetske tokova odnosno emisije stakleničkih plinova te fizičkih tokova komunalnog (krutog) otpada koju turističke industrije generiraju za potrebe turističke potražnje

Uz eventualnu korekciju i dopunu inicijalnog prijedloga Liste indikatora održivosti turističke aktivnosti (vidi poglavlje 7 ovog dokumenta), metodologija izračuna društvenih indikatora održivosti turizma, osim što će se zasnivati na metodološkom okviru *Sustainable Tourism Observatory-CROSTO* te odrednicama *Strategije održivog razvoja turizma do 2030. godine* i *Nacionalnog plana razvoja održivog turizma do 2027. godine*, povezat će se s metodološkim okvirom za provedbu primarnog istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života u deset odabranih destinacija (vidi poglavlje 3.2., *Element 3. Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja*), a koji će očekivano uključiti pokazatelje kao što su:

- Usmjerenost lokalnog stanovništva na turizam
- Utjecaj turizma na osobnu kvalitetu života
- Utjecaj turizma na izgled destinacije
- Utjecaj pretvaranja stanova u turističke apartmane na kvalitetu života
- Stavovi o promjeni karaktera destinacije
- Procjena razloga i utjecaja odseljavanja iz destinacije
- Faktori koji remete svakodnevni život stanovnika destinacije tijekom turističke sezone
- Utjecaj turizma na prikladnost korištenja javnog prostora
- Utjecaj turizma na dostupnost javnih sadržaja za lokalno stanovništvo
- Utjecaj turizma na troškove života
- Stavovi o prostornoj disperziji daljnjeg turističkog razvoja
- Stavovi o smjerovima daljnjeg turističkog razvoja.

5. PRIMJERI DOBRE PRAKSE

5.1. Mjerenje održivosti turizma u Njemačkoj – izrada satelitskog računa održivosti turizma – privremeno izvješće

Savezni ured za zaštitu okoliša naručio je izradu istraživanja *Mjerenje održivosti turizma u Njemačkoj - izrada satelitskog računa održivosti turizma*⁸, u sklopu resornog plana istraživanja Daljnji razvitak održivog turizma: utvrđivanje udjela održivog turizma u bruto dodanoj vrijednosti u Njemačkoj te jačanje suradnje s važnim akterima kao i njihove međusobne suradnje. Cilj projekta bio je razvoj sustav za mjerenje održivosti turizma u Njemačkoj. U izradi projekta pošlo se od 18 ključnih kriterija održivosti turizma te ocjeni njihove mjerljivosti uz pomoć koherentnog sustava bilanciranja. Analiza je rezultirala satelitskim računom održivosti turizma kao koherentnim i međunarodno homogeniziranim sustavom pokazatelja koji je utemeljen na sustavu nacionalnih računa (Slika 4.).

Izvještaj (privremeni) *Mjerenje održivosti turizma u Njemačkoj – izrada satelitskog računa održivosti turizma* sastoji se, uz uvodne i zaključne dijelove, od četiri poglavlja. U prvom poglavlju sagledane su definicije važne za klasifikaciju turizma kao i odrednice identificiranja održivosti u turizmu.

U poglavlju *Operacionalizacija održivosti u turizmu* posebna pozornost posvećena je bilancirajućim pristupima vezanim uz analizu učinaka, ekološko bilanciranje, vrednovanje prirodnog kapitala te sustav okolišno-ekonomskih računa. Analiza je nadopunjena i prostornim i vremenskim referentnim razinama analize te pokazateljima održivosti kao instrumentima za ocjenjivanje. U sljedećem poglavlju sagledani su regionalni aspekti izračuna pokazatelja održivosti na razini poduzeća.

Poglavlje *Prijedlog satelitskog računa održivog turizma* središnji je dio izvještaja u kojem je:

- uspostavljen konceptualni okvir, uključujući povezivanje sustava s klasifikacijom djelatnosti i pokazateljima održivosti te mjerenjem
- analizirana raspoloživost i relevantnost podataka, s naglaskom na ekonomsku, okolišnu i socijalnu dimenziju računa.

Autori su razvili metodološki okvir Satelitskog računa za održivost turizma koji obuhvaća ukupno 21 pokazatelj koji su podijeljeni u četiri segmenta: održivost menadžmenta, te ekonomska, ekološka i socijalna održivost, s naglaskom na pokazatelje koji su relevantni za:

- pojedinačne gospodarske sektore relevantne za turizam
- turizam kao međusektorsku djelatnost, te kao
- usporedna vrijednost za ukupno njemačko gospodarstvo.

⁸ Autori studije su: Martin Balaš, Prof. Dr. Wolfgang Strasdas, ZENAT Zentrum für nachhaltigen Tourismus / Hochschule für nachhaltige Entwicklung Eberswalde, Eberswalde; Franziska Neumann, Dr. Anselm Mattes, Lisa Sophie Becker, DIW Econ GmbH, Berlin; Jan Christian Polania Giese, Anja Renner, Andreas Weber, Kathrin Kohl adelphi consult GmbH, Berlin; Diana Pinnow, Dr. Manfred Zeiner dwif-Consulting GmbH, Berlin, Prof. Dr. Hartmut Rein, Silke Heck BTE Tourismus- und Regionalberatung mbB, Berlin.

Slika 4. Preslika slike 9. Shematski prikaz sustava mjerenja (satelitski račun održivosti turizma), str. 84

	Turizam ukupno	Smještaj	Gastronomija	Kopneni promet i transport cjevovodima	Brodski promet	Zračni promet	Iznajmljivanje pokretnina	Putničke agencije i organizatori putovanja	Umjetnost, kultura, igre na sreću, sport zabava, rekreacija	Ostale gosp. grane	Usporedba: ukupno njem. gospodarstvo
Klasifikacija gospodarskih grana [2008]		55	56	49	50	51	77	79	90-93		
Udio turizma											
Udio u turističkom gospodarstvu											
Menadžment											
Certificiranje postignuća održivosti											
Dolazna i odlazna putovanja eko. prijevozom											
Strategije održivosti											
Ekonomija											
Zaposleni											
Bruto dodana vrijednost											
Produktivnost											
Ekologija											
Potrošnja energije											
Intenzitet potrošnje energije											
Emisije stakleničkih plinova											
Turističke emisije CO ₂											
Intenzitet emisija stakleničkih plinova											
Potrošnja vode											
Intenzitet potrošnje vode											
Stvaranje otpada											
Zaštita prirode i bioraznolikost											
Zauzeće zemljišnih površina											
Zagađenje bukom											
Socijalni aspekti											
Dobar posao											
Razlika u plaći muškaraca i žena											
Udio najnižih plaća											
Prekomjerno radno vrijeme											
Rad na određeno mimo želje radnika											
Prekomjerne i nedostatne kvalifikacije											
Nemogućnost sudjelovanja zbog siromaštva											

Nije primjenjivo

Potreban razvoj* odn. prikupljanje podataka, trenutno se ne može popuniti podacima

Polazište sustava su satelitski računi turizma koji su dio statistike turizma, a temelje se na 'zatvorenom, sustavnom računovodstvenom pristupu i općenito su međunarodno primjenjivi i usporedivi'. Autori studije prepoznaju da, kao što je ESA 2010. utvrdila, korištenje metodologije satelitskih računa za turizam znači da se razgraničenje turističkih proizvoda temelji na orijentaciji prema potražnji, a bilanciranje aspekata održivosti na orijentaciji prema ponudi. Pri tom se aspekti održivosti propituju iz perspektive ponuđača turističkih usluga/turističkih aktivnosti.

Uz satelitski račun turizma, drugi središnji izvor podataka za kompilaciju satelitskog računa održivog turizma čine izračuni Saveznog zavoda za statistiku koji se temelje na koncepcijama međunarodnog statističkog okvira: *Sustav ekološko-ekonomskog računovodstva – Središnji okvir za 2012*. Poput satelitskog računa za turizam, taj statistički okvir polazi od međunarodno priznatog ekonomskog statističkog okvira Sustava nacionalnih računa za 2008. Stoga se oba sustava, satelitski račun turizma i okolišni računi, temelje na zajedničkim koncepcijama i razgraničenjima te time postižu visok stupanj usklađenosti.

Autori za izračun koriste udjele turizma u gospodarskim sektorima, kao i njihove udjele u turističkom gospodarstvu, a u dokumentu su korišteni udjeli turizma iz najnovijeg objavljenog satelitskog računa turizma za Njemačku za 2015. godinu.

Udio turizma pokazuje koliki se udio bruto dodane vrijednosti može povezati izravno s potrošnjom turista. Iz udjela turizma i podataka o bruto dodanoj vrijednosti pojedinih gospodarskih sektora može se izvesti ukupna bruto dodana vrijednost koja proizlazi iz turizma te udio pojedinih gospodarskih sektora u tom ukupnom iznosu. Udjeli turizma bitno se razlikuju između turističkih djelatnosti, vrlo su veliki u djelatnostima koja su orijentirani prema turizmu (npr. putničke agencije i organizatori putovanja ili smještaj). Ostala područja, poput kopnenog prijevoza, broskog prijevoza i iznajmljivanja pokretnina imaju niže udjele, jer većina potražnje za tim proizvodima nije povezana s turizmom (npr. prijevoz roba). Udio turizma u skupini ostalih djelatnosti također je nizak (1,3%). Međutim, budući da referentna vrijednost obuhvaća agregatnu bruto dodanu vrijednost svih ostalih gospodarskih sektora njemačkog gospodarstva, ovaj mali udio generira velike apsolutne vrijednosti. To se odnosi na turističku potražnju koja se aktivira u gospodarskim sektorima koji uglavnom ne nude proizvode karakteristične za turizam, ali ih turisti ipak konzumiraju. Ne treba zanemariti ni implikacije ove proizvodnje na održivost.

5.2. Istat: Integrirani ekonomski i okolišni računi turizma

Istat (*Instituto Nazionale di Statistica, Italia*) je 2019. godine objavio eksperimentalni izračun okolišnih pritisaka turističkih industrija na okoliš utemeljen na integraciji satelitskih računa turizma i satelitskih računa okoliša te se sastoji od dva dijela:

- ekonomskog modula koji objedinjuje ekonomske agregate kao što su proizvodnja, dodana vrijednost, intermedijarna potrošnja u turističkim i ostalim industrijama
- okolišnog modula koji iskazuje izravno nastale pritiske na okoliš uslijed aktivnosti turističkih industrija; pritisci se iskazuju kroz emisije stakleničkih plinova te intermedijarnu potrošnju energenata.

Ekonomske i ekološke procjene se daju za svaku turističku industriju, za industriju u cjelini te dio koji se može pripisati aktivnosti posjetitelja, a time i turizmu, tzv. udio turizma.

Istat je izradio preliminarne procjene okolišnih tokova koje generira turizam kroz MST platformu polazeći od dokumenta *Linking the TSA and the SEEA: A technical note*.

5.3. Regionalni satelitski račun: primjeri Beča te Donje i Gornje Austrije

Austrian Institute of Economic Research (WIFO) iz Beča⁹ posvetio se, u suradnji sa *Statistics Austria*, u nizu projekata sagledavanju ekonomskih utjecaja turizma na regionalnoj razini. Radi se o projektima/studijama koje se izrađuju u redovnim vremenskim intervalima, a uključuju (https://www.wifo.ac.at/en/pubma_entries?detail-view=yes&publikation_id=59384):

- *A Tourist Satellite Account for Vienna* (2019.). Metodološki okvir za izračun izravnih i neizravnih učinaka turizma na bruto dodanu vrijednost je satelitski račun turizma i input-output analiza. Studijom je dodatno istražena struktura izdataka turista prema proizvodima i uslugama.
- *A Tourism Satellite Account for Upper Austria*. Metodologija i rezultati za 2015. godinu. Izračunati izdaci na odmorišnim i poslovnim putovanjima, posjetama prijateljima i rođacima kao i tijekom boravka u kućama i stanovima za odmor. Procijenjena je izravna dodana vrijednost, a izračunati su i izravni te neizravni učinci na gospodarstvo regije.
- *A Tourism Satellite Account for Lower Austria*. Metodologija i rezultati za 2011. godinu. Polazište izračuna je regionalni satelitski račun turizma, a izračunati su izdaci turista na odmorišnim i poslovnim putovanjima, posjetama prijateljima i rođacima kao i tijekom boravka u kućama i stanovima za odmor, izravna bruto dodana vrijednost kao i izravni te neizravni učinci na gospodarstvo regije.

Kompilacija regionalnih satelitskih računa polazi od regionalnih računa, regionalne i nacionalne statistike turizma te primarnih istraživanja (T-MONA *Tourism Monitor Austria*). Turistički izdaci ključna su veličina u razumijevanju ekonomskog utjecaja turističkih industrija, pri čemu je nužno razlikovati izdatke lokalnih stanovnika od domaćih ili inozemnih posjetitelja. Autori ukazuju na problem koji je povezan uz činjenicu da metodološki okvir satelitskog računa ne uzima u obzir neizravne, već samo izravne učinke turizma što ograničava njegovu usporedbu s bruto domaćim proizvodom gospodarstva te uslijed čega je nužno sagledavati dodanu vrijednost koja je generirana neizravnim učincima povezanim s turističkom potražnjom¹⁰.

Pristup WIFO-a/autora prije svega je utemeljen na konceptu 'turističkih industrija' koje primarno uključuju hotele, restorane, putnički prijevoz, turističke agencije i turooperatore, kulturu i zabavu, a važan aspekt analize, posebno na regionalnoj razini, je vezan uz razumijevanje uobičajenog okruženja odnosno njegova dva aspekta: učestalost posjeta i prostornu udaljenost.

---

⁹ Prema Egon Smeral: *Measuring the economic impact of tourism: the case of Lower and Upper Austria*, *Tourism Review*, 2015; *Application of the TSA in a regional context: the case of Vienna*, *Tourism Review*, 2010.

¹⁰ Za analizu izravnih i neizravnih učinaka turizma na primjeru Hrvatske pogledati primjerice: Ivandić i Šutalo: *An integrated TSA and IO model for the estimation of the overall contribution of tourism: The example of Croatia*, *Tourism*, 67 (2019), 4; 389-404 ili Ivandić i Šutalo: *The contribution of tourism to the croatian economy: An IO approach*, *Ekonomski pregled*, 69 (2018), 1; 20-42.

6. AKCIJSKI PLAN¹¹

6.1. Element 1. Studija izvedivosti uspostavljanja Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom

Trajanje provedbe aktivnosti: 3 mjeseca; Početak aktivnosti: prvi mjesec trajanja projekta (travanj 2022.); Završetak aktivnosti: srpanj 2022.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizacija realizacije aktivnosti, kadrovsko popunjavanje tima te analiza jaza očekivanih ekspertnih znanja i raspoloživih internih resursa <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Uspostavljanje interne organizacije te (pre)alokacija internih resursa na realizaciju Sustava satelitskih računa održivosti turizma RH (Samo)ocjena internih ekspertnih znanja te analiza jaza očekivanih i raspoloživih ekspertnih znanja i raspoloživih radnih internih resursa Utvrdjivanje potreba za edukacijom internih eksperta prema ključnim područjima <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 	Travanj – srpanj 2022.	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljena interna organizacija u IT-u te alocirani radni resursi Uspostavljen okvir za međuinstitucionalnu suradnju u Hrvatskoj – definirana osoba za koordinaciju suradnje od strane Instituta za turizam
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Interna edukacija eksperata Instituta za turizam-a <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Izučavanje relevantnog metodološkog okvira (vidjeti poglavlje 4. ovog dokumenta) 	Travanj – srpanj 2022.	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Organiziranje internih sastanaka vezanih uz razumijevanje projektnog zadatka i izučavanje relevantnog metodološkog okvira

¹¹ Redoslijed prikaza realizacije pojedinih elemenata odnosno aktivnosti na realizaciji projekat prilagođen je njihovoj vremenskoj dinamici, a ne slijedu brojeva Elemenata iz Projektnog zadatka.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
Odgovorna institucija <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 		analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa		
Naziv aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> Inicijalno upoznavanje s raspoloživim sekundarnim izvorima podataka vezanim uz ekonomske i okolišne račune Satelitskog računa održivog/održivosti turizma RH Opis aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> Provedba inicijalnih sastanaka i uvid u raspoložive podatke i metapodatke javnih institucija Intervjui s relevantnim dionicima na nacionalnoj i regionalnoj razini Odgovorna institucija <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam uz suradnju (koordinaciju) s Ministarstvom turizma i sporta 	<ul style="list-style-type: none"> Svibanj – srpanj 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Koordinacija MINTS-a s relevantnim dionicima 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Suradnja ključnih dionika 'vlasnika' relevantnih podataka 	<ul style="list-style-type: none"> Provedeni inicijalni intervjui na temu raspoloživosti podataka i metapodataka s predstavnicima ključnih dionika na teme otpada i voda
Naziv aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> Izrada Liste pokazatelja održivosti Opis aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> Izrada prijedloga Liste pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje će pružiti Sustav, a za potrebe Provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Odgovorna institucija <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam uz suradnju (koordinaciju) s Ministarstvom turizma i sporta 	<ul style="list-style-type: none"> Svibanj – lipanj 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Koordinacija MINTS-a s relevantnim dionicima 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i MINTS-u dostavljena Lista pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje će pružiti Sustav, a za potrebe Provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.
Naziv aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> Pripremne aktivnosti na provedbi primarnih istraživanja Opis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Svibanj – srpanj 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Analizirana predložena lista primarnih istraživanja u sklopu Projektni zadatak Izrade sustava satelitskih računa održivog/održivosti

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Analiza raspoloživih sekundarnih izvora podataka Okvirna analiza jaza raspoloživih sekundarnih izvora podataka i potreba Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 		turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa <ul style="list-style-type: none"> Informacije prikupljene o sekundarnim izvorima (ostale aktivnosti) 	<ul style="list-style-type: none"> Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Raspoloživost i zaokruženost prikupljenih informacija 	turizma Republike Hrvatske (Prilog 1. Sporazuma)
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Radna i finalna inačica Studije izvedivosti uspostavljanja sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Uobličavanje polazišta, ciljeva i sastavnica, metodološkog okvira, primjera dobre prakse, akcijskog i terminskog plana izrade i uspostave Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu Definiranje okvirnog sadržajnog obuhvata Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske Izrada prijedloga Liste pokazatelja održivosti turističke aktivnosti koje će pružiti Sustav, a za potrebe Provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama MINTS-a <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> IT 	<ul style="list-style-type: none"> Lipanj – srpanj 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena Ministarstvu turizma i sporta dostavljena radna, a potom i finalna inačica Studije izvedivosti uspostavljanja sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske s akcijskim planom

6.2. Element 3. Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja

Trajanje provedbe aktivnosti: 3 mjeseca; Početak aktivnosti: četvrti mjesec trajanja projekta (srpanj 2022.); Završetak aktivnosti: listopad 2022.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Podloge za provedbu primarnog istraživanja ugostiteljstva (prihodi, dodana vrijednost, okolišni aspekti, korištenje): smještaj u kućanstvima, smještaj u kućama i stanovima za odmor, gospodarski subjekti u djelatnosti 55 i 56 (NKD 2007) <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza potreba za podacima za djelatnosti pružanja usluga smještaja te hrane i pića za izradu ekonomskih i okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini Analiza raspoloživosti i kvalitete sekundarnih izbora podataka iz perspektive ekonomskih i okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini Definiranje skupa podataka koje je moguće i opravdano prikupiti primarnim istraživanjima na strani ponude i potražnje na temelju analize jaza u odnosu na potrebe Sustava Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> IT 	<ul style="list-style-type: none"> srpanj – rujan 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja Mogućnost prikupljanja relevantnih sekundarnih izvora podataka i njihovih metapodataka Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog istraživanja u MINTS-u (nakon verifikacije prijedloga) 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen i dostavljen MINTS-u stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Podloge za provedbu primarnog istraživanja turizmom generiranog putničkog prijevoza (prihodi, dodana 	<ul style="list-style-type: none"> Srpanj – rujan 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih 	<ul style="list-style-type: none"> Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen i dostavljen MINTS-u stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>vrijednost, okolišni aspekti, korištenje) s posebnim naglaskom na cestovni, zračni, linijski obalni pomorski te željeznički putnički prijevoz, kao i turizmom generiranog prijevoza osobnim automobilima i sličnim vozilima</p> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza potreba za podacima za djelatnosti putničkog prijevoza te prijevoza osobnim automobilima za izradu ekonomskih i okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini • Analiza raspoloživosti i kvalitete sekundarnih izbora podataka iz perspektive ekonomskih i okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini • Definiranje skupa podataka koje je moguće i opravdano prikupiti primarnim istraživanjima na strani ponude i potražnje na temelju analize jaza u odnosu na potrebe Sustava • Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 		<p>računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost prikupljanja relevantnih sekundarnih izvora podataka i njihovih metapodataka • Interna (pre)alokacija radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa • Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog istraživanja u Ministarstvu turizma i sporta (nakon verifikacije prijedloga) 	<p>natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podloge za provedbu primarnog istraživanja okolišnih utjecaja nautičkog turizma povezanog s domaćim kruzingom, <i>yahtingom</i> i <i>charterom</i>, lukama nautičkog turizma, lukama otvorenim za javni promet 	<ul style="list-style-type: none"> • Rujan – listopad 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno- 	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja • Mogućnost prikupljanja relevantnih sekundarnih 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađen i dostavljen Ministarstvu turizma i sporta stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza raspoloživosti i kvalitete sekundarnih izbora podataka iz perspektive okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini Definiranje skupa podataka koje je moguće i opravdano prikupiti primarnim istraživanjima na strani ponude i potražnje na temelju analize jaza u odnosu na potrebe Sustava Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 		<p>ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<p>izvora podataka i njihovih metapodataka</p> <ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog istraživanja u MINTS-u (nakon verifikacije prijedloga) 	<p>ponuda za provedbu primarnog istraživanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Podloge za provedbu primarnog istraživanja ekonomskih aspekata poslovanja putničkih agencija i turoperatora (veličina i struktura usluga, prihod i dodana vrijednost od turizma) <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza potreba za podacima za djelatnost putničkih agencija i turoperatora Analiza raspoloživosti i kvalitete sekundarnih izbora podataka iz perspektive ekonomskih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini Definiranje skupa podataka koje je moguće i opravdano prikupiti primarnim istraživanjima na strani 	<ul style="list-style-type: none"> Rujan – listopad 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja Mogućnost prikupljanja relevantnih sekundarnih izvora podataka i njihovih metapodataka Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen i dostavljen Ministarstvu turizma i sporta stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>ponude na temelju analize jaza u odnosu na potrebe Sustava</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 			<p>istraživanja u MINTS-u (nakon verifikacije prijedloga)</p>	
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Podloge za provedbu primarnog istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života u deset odabranih destinacija <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova Prijedlog 10 destinacija uz razradu specifičnih pokazatelja održivosti turizma s naglaskom na korištenje prostora u turizmu, stavove lokalnog stanovništva o turizmu, kvalitetu života lokalnog stanovništva, demografiju i sl. <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 	<ul style="list-style-type: none"> Srpanj – rujan 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog istraživanja u MINTS-u (nakon verifikacije prijedloga) 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen i dostavljen Ministarstvu turizma i sporta stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog istraživanja

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Podloge za provedbu primarnog(ih) istraživanja ekonomskih i okolišnih aspekata izletničke aktivnosti, jednodnevnog tranzita i ostalih oblika jednodnevne turističke potražnje, uključujući i veličinu i strukturu usluga povezanih s posjetama zaštićenim prirodnim područjima i zaštićenoj prirodnoj baštini <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza potreba za podacima u kontekstu ekonomskih i okolišnih računa Analiza raspoloživosti i kvalitete sekundarnih izbora podataka iz perspektive ekonomskih i okolišnih računa na nacionalnoj i regionalnoj razini Definiranje skupa podataka koje je moguće i opravdano prikupiti primarnim istraživanjima na strani ponude na temelju analize jaza u odnosu na potrebe Sustava Izrada podloge za provedbu primarnog istraživanja: popis podataka, klasifikacija i format traženih podataka, jedinice promatranja i obuhvata, metoda(e) prikupljanja podataka, povjerljivost podataka, dinamika provođenja istraživanja, okvirna procjena troškova <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 	<ul style="list-style-type: none"> Rujan – listopad 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa te provedbe primarnih istraživanja Provedba informativnog prikupljanja ponuda za provedbu istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> Formiranje tima internih i eksternih eksperata za provedbu istraživanja Mogućnost prikupljanja relevantnih sekundarnih izvora podataka i njihovih metapodataka Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Prijedlog: pokretanje provedbe primarnog istraživanja u MINTS-u (nakon verifikacije prijedloga) 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen i dostavljen Ministarstvu turizma i sporta stručni/znanstveni prijedlog podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog(ih) istraživanja Izrađena i dostavljena Ministarstvu turizma i sporta stručna/znanstvena finalna inačica podloge za provedbu javnog natječaja za prikupljanje ponuda za provedbu primarnog(ih) istraživanja
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Radna i finalna inačica dokumenta Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja <p>Opis aktivnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rujan - listopad 2022. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i Ministarstvu turizma i sporta dostavljena radna (finalna) inačica dokumenta Analiza i priprema podloga za provedbu potrebnih primarnih istraživanja

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Objedinjavanje i sinteza prethodno izrađenih podloga za provedbu primarnog istraživanja Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama MINTS-a Odgovorna institucija <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam		analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa		(ovisno o provedbi sukcesivnog procesa verifikacije prijedloga pojedinih istraživanja)

6.3. Element 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske

Trajanje provedbe aktivnosti: 10 mjeseci; Početak aktivnosti: sedmi mjesec trajanja projekta (listopad 2022.); Završetak aktivnosti: kolovoz 2023.¹²

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza relevantnog metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma RH <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Dubinska analiza relevantnih EU/UN metodoloških uputa u segmentu: <ul style="list-style-type: none"> satelitskog računa turizma, regionalnog/regionaliziranog satelitskog računa, okolišno-ekonomskih računa turizma te destinacijskih pokazatelja društvene održivosti Dubinska analiza relevantnih primjera dobre prakse u segmentu satelitskog računa održivog turizma, regionalnih satelitskih računa turizma, regionalnih satelitskih računa održivog turizma <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 	<ul style="list-style-type: none"> Listopad 2022. do ožujak 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Pribavljanje relevantnih primjera dobre prakse s metodološkim objašnjenjima Sudjelovanje/ konzultacije vanjskih eksperata 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena sinteza analize relevantnog metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma RH
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza sekundarnih izvora podataka <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza raspoloživih relevantnih podataka iz segmenta nacionalnog i regionalnog računovodstva te okolišno-ekonomskih računa turizma u RH, ali i EU okruženju (primjerice <i>mirror statistics</i>, istraživanja drugih zemalja i sl.) Prikupljanje i analiza metapodataka relevantnih izvora podataka (sukladno postavljenom metodološkom 	<ul style="list-style-type: none"> Listopad 2022. do ožujak 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Angažman Ministarstva turizma i sporta u pribavljanju metapodataka 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Pravodobno dobivanje na uvid metapodataka i podataka za sve relevantne izvore podataka 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena sinteza analize sekundarnih izvora podataka s procjenom adekvatnosti

¹² Sporazumom je utvrđeno da je Institut za turizam dokument *Satelitski račun održivog turizma Republike Hrvatske – metodološki okvir* dužan izraditi najkasnije do 30. rujna 2023.g

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>okviru izgradnje/sastavnica sustava računa održivog turizma u RH) iz javnih i komercijalnih izvora potrebnih za izradu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Satelitskog računa turizma RH • Satelitskog računa održivog računa RH • Regionalnih/regionaliziranog satelitskog računa turizma RH • Regionalnih/regionaliziranih satelitskih računa održivog turizma RH • Analiza raspoloživosti dodatnih destinacijskih pokazatelja održivosti turizma, posebice u segmentu društvene održivosti • Izrada zahtjeva za podacima i metapodataka prema ključnim institucijama RH koje generiraju podatke relevantne za izradu <i>Sustav satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske</i> (zahtjevi se definiraju sukcesivno sukladno dinamici realizacije aktivnosti i analizi raspoloživih podataka) • Ocjena adekvatnosti raspoloživih sekundarnih izvora podataka za potrebe izrade Sustava satelitskih računa održivog turizma RH • Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam • Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno surađivati te omogućavati pristup potrebnim 		<p>relevantnih javnih izvora podataka (s područja Hrvatske i EU)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eksperti uključeni u dodatne konzultacije (u okviru odredbi Sporazuma) • Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje financijskih sredstava za angažman dodatnih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) 	

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
podacima koje vode javna tijela te pružati podršku pri sakupljanju podataka iz sekundarnih izvora				
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Edukacija tima IT-a i sudjelovanje/ konzultacije vanjskih eksperata <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacija projekta 22HR01 – <i>Support to Croatia’s tourism ecosystem: towards a more sustainable, resilient and digital tourism</i> (DG REFORM i OECD): 10 radnih dana radionica na teme: <ul style="list-style-type: none"> <i>Integration of the TSA and System of Environmental Economic Accounting (SEEA) – overview (2 days, in person)</i> <i>Sustainability accounts and measurement – water flows, energy flows, GHG emissions, solid waste (1 day each = 4 days total, virtual)</i> <i>Regional TSA development (2 days, in person)</i> <i>Progress analysis and guidance on the draft methodological framework (2 days, virtual)</i> Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> DG REFORM OECD Ministarstvo turizma i sporta Institut za turizam 	<ul style="list-style-type: none"> Rujan 2022. do lipanj 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Eksperti u okviru programa DG REFORM i OECD Dodatni eksperti uključeni u dodatne konzultacije (u okviru odredbi Sporazuma) Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> Realizacija programa <i>Support to Croatia’s tourism ecosystem: towards a more sustainable, resilient and digital tourism</i> (DG REFORM i OECD) Realizacija dodatnih konzultacija Osiguranje financijskih sredstava za angažman dodatnih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Ostvarena realizacija programa <i>Support to Croatia’s tourism ecosystem: towards a more sustainable, resilient and digital tourism</i> (DG REFORM i OECD) Ostvarena realizacija programa uključivanja dodatnih vanjskih eksperata u projekt (ovisno o potrebi)
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Adekvatnost rezultata primarnih istraživanja <p>Opis aktivnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> Listopad 2022. do svibanj 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Provedena istraživanja Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, 	<ul style="list-style-type: none"> Osigurana sredstva i pravodobna provedba primarnih istraživanja, uključujući i kvalitetu rezultata 	<ul style="list-style-type: none"> Provedena istraživanja Dobiveni i analizirani rezultati istraživanja s ocjenom adekvatnosti metapodataka i podataka

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Analiza raspoloživih metapodataka i/ili podataka¹³ iz provedenih primarnih istraživanja za potrebe izrade Sustava satelitskih računa održivog turizma RH Ocjena adekvatnosti raspoloživih metapodataka i/ili podataka iz provedenih primarnih istraživanja za potrebe izrade Sustava satelitskih računa održivog turizma RH, uključujući i prijedlog korekcija za buduće kompilacije Sustava satelitskih računa održivosti turizma RH Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno osigurati provedbu primarnih agencijskih istraživanja 		sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Metodološki okvir <i>Sustava satelitskih računa održivog turizma RH</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Sinteza analize adekvatnosti raspoloživih primarnih i sekundarnih izbora podataka ili metapodataka iz perspektive ključnih odrednica i dijelova <i>Sustava satelitskih računa održivog turizma RH</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Ožujak-srpanj 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Eksperti u okviru programa DG REFORM i OECD Eksperti uključeni u dodane konzultacije te osiguranje financijskih resursa za njihov angažman (u okviru odredbi Sporazuma) Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i 	<ul style="list-style-type: none"> Osiguranje financijskih sredstava za angažman dodatnih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) Interna (pre)alokacija radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Definiran metodološki okvir Sustava satelitskih računa održivosti turizma RH

¹³ Ovisno o dinamici provedbe primarnih istraživanja koja je u nadležnosti Ministarstva turizma i sporta.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) Definiranje poželjnog metodološkog okvira polazeći od analize jaza raspoloživih i potrebnih podataka za kompilaciju ključnih sastavnica Sustava satelitskih računa održivog turizma u RH, uključujući: <ul style="list-style-type: none"> Koncepte, klasifikacije i definicije Račune i njihov obuhvat uz osiguranje povezanosti nacionalne i regionalne razine te međunarodnu harmonizaciju i usporedivost <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam 		<p>regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Radna i finalna inačica dokumenta <i>Satelitski račun održivog turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO) - Metodološki okvir</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Objedinjavanje i sinteza prethodno izrađenih podloga za uspostavu metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske Definiranje kratkoročnog akcijskog plana realizacije Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu, a koji obuhvaća definiranje aktivnosti, nadležnosti u provedbi (nositelje), vremenski okvir provedbe pojedine aktivnosti, opis i ključne elemente provedbe, potrebne resurse i pretpostavke, rizike i isporuke 	<ul style="list-style-type: none"> lipanj - kolovoz 2023. 	<ul style="list-style-type: none"> Vanjski eksperti uključeni u dodane konzultacije te osiguranje financijskih resursa za njihov angažman (u okviru odredbi Sporazuma) Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i 	<ul style="list-style-type: none"> Osiguranje financijskih sredstava za angažman dodatnih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata i akviziciju podataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i Ministarstvu turizma i sporta dostavljena radna, a potom i finalna inačica dokumenta Izrada dokumenta Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • Definiranje srednjoročnog akcijskog plana realizacije Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu, a koji obuhvaća definiranje aktivnosti, nadležnosti u provedbi (nositelje), vremenski okvir provedbe pojedine aktivnosti, opis i ključne elemente provedbe, potrebne resurse i pretpostavke, rizike i isporuke • Definiranje srednjoročnog akcijskog plana realizacije Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu, a koji obuhvaća definiranje aktivnosti, nadležnosti u provedbi (nositelje), vremenski okvir provedbe pojedine aktivnosti, opis i ključne elemente provedbe, potrebne resurse i pretpostavke, rizike i isporuke • Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) • Prijedlog strategije digitalizacije sadržaja Sustava • Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama Ministarstva turizma i sporta <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 		<p>okolišno-ekonomskih računa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 	

6.4. Element 5. Pokazatelji održivosti turizma kao podloga novog zakona u turizmu

Trajanje provedbe aktivnosti: 3 mjeseca; Početak aktivnosti: 17. mjesec trajanja projekta (kolovoz 2023.); Završetak aktivnosti: studeni 2023.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procjena potencijala i mogućnosti Sustava satelitskih računa održivosti turizma RH za formuliranje relevantnih i međunarodno harmoniziranih pokazatelja održivosti turizma <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza nalaza aktivnosti provedenih u okviru Elementa 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske iz perspektive definiranja relevantnih i međunarodno harmoniziranih pokazatelja održivosti turizma • Analiza primjera međunarodne dobre prakse pokazatelja održivosti turizma • Definiran prijedlog pokazatelja za nacionalnu i regionalnu razinu iz perspektive ekonomske, okolišne i društvene održivosti (u okviru okvirnog obuhvata prikazanog u poglavlju 4.3.) • Valorizacija prijedloga pokazatelja iz perspektive relevantnosti, točnosti, pravovremenosti, preciznosti, dostupnosti i jasnoće, usporedivosti i usklađenosti • Determiniranje najveće korisnosti prikupljenih podataka u postupku kreiranja okolišnih računa s ciljem definiranja relevantnih pokazatelja <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 	<p>rujan – listopad 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Završena izrada dokumenta Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> • Interna (pre)alokacija radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> • Procijenjen potencijal Sustava satelitskih računa održivosti turizma RH za formuliranje relevantnih i međunarodno harmoniziranih pokazatelja održivosti turizma • Definiran prijedlog pokazatelja iz perspektive ekonomske, okolišne i društvene održivosti

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizirana stručna rasprava o prijedlogu ekonomskih, okolišnih i društvenih pokazatelja turističke održivosti <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anketa predstavnika javnih dionika (MINTS, HTZ, županijskih TZ i sl.) vezanih uz očekivanja i potrebe koje pokazatelji trebaju ostvariti u ostvarivanju pretpostavki za vođenje održive turističke politike • Organizacija međunarodnog stručnog skupa na temu verifikacije prijedloga ekonomskih, okolišnih i društvenih pokazatelja turističke održivosti i njihove relevantnosti za vođenje turističke politike • Analiza ankete i definiranje zaključaka sa stručnog skupa <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 	<p>listopad – studeni 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sredstva za provedbu ankete predstavnika javnih dionika • Sredstva za organizaciju stručnog skupa • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje financijskih sredstava za provedbu ankete i organizaciju stručnog skupa • Interna (pre)alokacija radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> • Provedena anketa predstavnika javnih dionika turističke politike • Organiziran međunarodni stručni skup • Provedena analize ankete i definirani zaključci sa stručnog skupa
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radna i finalna inačica dokumenta Pokazatelji održivosti turizma kao podloge za novog zakona u turizmu <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objedinjavanje i sinteza prethodno izrađenih podloga za uspostavu prijedloga pokazatelja održivosti turizma kao podloge za novog zakona u turizmu • Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama MINTS-a • Pregled definiranih pokazatelja u odnosu na izazove i potencijalne aktivnosti <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 	<p>• Studeni - prosinac 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> • Interna (pre)alokacija radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađena i Ministarstvu turizma i sporta dostavljena radna, a potom i finalna inačica dokumenta Pokazatelji održivosti turizma kao podloge za novog zakona u turizmu

6.5. Element 4. Izrada satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0)

Trajanje provedbe aktivnosti: 12 mjeseci; Početak aktivnosti: 20. mjesec trajanja projekta (studeni 2023.); Završetak aktivnosti: listopad 2024.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Prikupljanje i analiza podataka iz sekundarnih izvora sukladno potrebama realizacije <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0)</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Definiranje i upućivanje, preko Ministarstva turizma i sporta, zahtjeva javnim institucijama da osiguraju raspoložive podatke za 2022. godinu u potrebnom formatu i obuhvatu te roku (nije moguće očekivati izmjenu metodološkog okvira provedbe postojećih istraživanja koja se već provode u 2022. godini), uključujući i, ovisno o potrebi, održavanje intervjua i rasprava s predstavnicima nadležnih javnih institucija koje će provoditi predstavnici Instituta za turizam Izrada interne banke podataka Instituta za turizam u kojoj se prikupljaju i čuvaju dobiveni podaci Praćenje procesa dobivanja podataka te usklađenosti s kratkoročnim planom izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (vidi Element 2.) Ocjena kvalitete dobivenih podataka odnosno usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Satelitskog računa održivog turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0)</i> 	<p>studeni 2023. – ožujak 2024.¹⁴</p>	<ul style="list-style-type: none"> Završene aktivnosti predviđene Elementom 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske Resursi Ministarstva turizma i sporta potrebni za komunikaciju te pomoć u dobivanju potrebnih podataka od javnih institucija Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodane konzultacije te osiguranje financijskih resursa za njihov angažman (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Instituta za turizam Interna (pre)alokacija radnih resursa Ministarstva turizma i sporta Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Instituta za turizam Osiguranje financijskih sredstava za angažman dodatnih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz sekundarnih izvora te usklađen/prilagođen metodološki okvir Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0) (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za proces regionalizacije nacionalnih računa

¹⁴ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Kratkoročnom akcijskom planu izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka te definiranje i upućivanje , preko Ministarstva turizma i sporta, zahtjeva javnim institucijama da osiguraju dodatne raspoložive podatke za 2022. godinu u potrebnom formatu i obuhvatu te roku, uključujući i, ovisno o potrebi, održavanje intervjua i rasprava s predstavnicima nadležnih javnih institucija koje će provoditi predstavnici Instituta za turizam • Konačna ocjena raspoloživosti i relevantnosti prikupljenih podataka te usklađivanje metodološkog okvira <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HR0)</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za izradu regionalnih računa primjenom <i>top-down</i> metode tj. regionalizacijom nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjernom <i>bottom-up</i> metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.) • Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam • Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno surađivati te omogućavati pristup potrebnim podacima koje vode javna tijela te pružati podršku pri sakupljanju podataka iz sekundarnih izvora 		<ul style="list-style-type: none"> • Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 		

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza rezultata primarnih istraživanja sukladno potrebama realizacije <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO)</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza rezultata provedenih primarnih istraživanja definiranih u Elementu 3. te ocjene njihove usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Satelitski račun održivog turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO)</i> Izrada interne banke podataka Instituta za turizam u kojoj se prikupljaju i čuvaju dobiveni podaci provedenih primarnih istraživanja Praćenje procesa dobivanja podataka te usklađenosti s kratkoročnim planom izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (vidi Element 2.) Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka iz primarnih istraživanja te usklađivanje metodološkog okvira <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO)</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za izradu regionalnih računa primjenom <i>top-down</i> metode tj. regionalizacijom nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjernom <i>bottom-up</i> 	<p>studeni 2023. – ožujak 2024.¹⁵</p>	<ul style="list-style-type: none"> Provedena primarna istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> Pravodobna provedba primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Pravodobno dobivanje rezultata primarnih istraživanja provedenih sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz primarnih izvora (stvarno za 2023. godinu jer se provedba istraživanja očekuje u 2023. godini) te usklađen/prilagođen metodološki okvir Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO) (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za proces regionalizacije nacionalnih računa

¹⁵ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Kratkoročnom akcijskom planu izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.)</p> <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam • Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno osigurati provedbu primarnih agencijskih istraživanja (poglavlje 6.2.) 				
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrada radne i finalne inačice <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO)</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ovisno o raspoloživim podacima službene statistike i kvaliteti rezultata primarnih istraživanja odnosno usklađivanju metodološkog okvira Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske provedenog u okviru prethodnih aktivnosti ovog elementa, kompiliraju se: <ul style="list-style-type: none"> • računi turističkih izdataka i potrošnje domaćih i dolaznih turista i jednodnevnih posjetitelja • račun proizvodnje turističkih industrija • račun turističke potrošnje i proizvodnje turističkih industrija s izračunom turističkih udjela • račun vodnih tokova turističkih industrija • račun energetske tokova turističkih industrija • računa GHG emisija turističkih industrija 	<ul style="list-style-type: none"> • travanj – listopad 2024.¹⁶ 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa • Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske (NUTS-1, HRO)</i> (u okviru odredbi Sporazuma) • Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pravodobno dobiveni podaci iz sekundarnih izvora u nadležnosti javnih institucija za 2022. godinu • Pravodobni dobiveni podaci iz provedenih primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) • Interna (pre)alokacija radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa • Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata te 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađena i MINTS-u dostavljena radna, a potom i finalna inačica dokumenta Pokazatelji održivosti turizma kao podloge za novog zakona u turizmu

¹⁶ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Kratkoročnom akcijskom planu izrade Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • račun komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija, te izračunavaju: <ul style="list-style-type: none"> • makroagregati turizma • udjeli turizma okolišnih tokova • Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) • Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama Ministarstva turizma i sporta <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 			akviziciju podataka koji nisu javno dostupni	

6.6. Element 6. Izrada regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske

Trajanje provedbe aktivnosti: 12 mjeseci; Početak aktivnosti: 32. mjesec trajanja projekta (listopad 2024.); Završetak aktivnosti: rujan 2025.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Prilagođavanje prikupljenih podataka iz sekundarnih izvora za potrebe realizacije <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Usklađivanje aktivnosti prilagođavanja podataka iz sekundarnih izvora s srednjoročnim akcijskim planom izrade <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> procesom regionalizacije (vidi Element 2.) Ocjena kvalitete raspoloživih podataka odnosno usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka te definiranje i upućivanje, preko Ministarstva turizma i sporta, zahtjeva javnim 	<p>listopad 2024. – ožujak 2025.¹⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> Završene aktivnosti predviđene Elementom 2. Uspostavljanje metodološkog okvira <i>Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske</i> Resursi Ministarstva turizma i sporta potrebni za komunikaciju te pomoć u dobivanju potrebnih podataka od javnih institucija Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Instituta za turizam Interna (pre)alokacija radnih resursa Ministarstva turizma i sporta Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Instituta za turizam Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni 	<ul style="list-style-type: none"> Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz sekundarnih izvora te usklađen/prilagođen metodološki okvir <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati)

¹⁷ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>institucijama da osiguraju dodatne raspoložive podatke za 2022. godinu u potrebnom formatu i obuhvatu te roku, uključujući i, ovisno o potrebi, održavanje intervjua i rasprava s predstavnicima nadležnih javnih institucija koje će provoditi predstavnici Instituta za turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konačna ocjena raspoloživosti i relevantnosti prikupljenih podataka te usklađivanje metodološkog okvira <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) primjenom <i>top-down</i> metode tj. regionalizacijom nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjernom <i>bottom-up</i> metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam • Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno surađivati te omogućavati pristup potrebnim podacima koje vode javna tijela te pružati podršku pri sakupljanju podataka iz sekundarnih izvora 		<p><i>Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 		
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza rezultata primarnih istraživanja iz perspektive potrebe realizacije <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p>	<p>listopad 2024. – ožujak 2025.¹⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Provedena primarna istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pravodobna provedba primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz primarnih izvora (stvarno za 2023. godinu jer se provedba istraživanja očekuje u 2023. godini) te usklađen/prilagođen metodološki

¹⁸ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Analiza rezultata provedenih primarnih istraživanja definiranih u Elementu 3. te ocjene njihove usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka iz primarnih istraživanja te usklađivanje metodološkog okvira <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za primjenu <i>top-down</i> metode tj. regionalizaciju nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjenu <i>bottom-up</i> metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.) Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno osigurati provedbu primarnih agencijskih istraživanja 		<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma) Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Pravodobno dobivanje rezultata primarnih istraživanja provedenih sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<p>okvir <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati)</p>

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrada radne i finalne inačice <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Ovisno o raspoloživim podacima službene statistike i kvaliteti rezultata primarnih istraživanja odnosno usklađivanju metodološkog okvira Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske provedenog u okviru prethodnih aktivnosti ovog elementa, kompilira se, za svaku pojedinu regiju: <ul style="list-style-type: none"> račun unutarnje regionalne turističke potrošnje račun regionalne proizvodnje turističkih industrija račun regionalne unutarnje turističke potrošnje i proizvodnje turističkih industrija s izračunom turističkih udjela račun regionalne zaposlenosti u turističkim djelatnostima, te izračunavaju: <ul style="list-style-type: none"> regionalni agregati turizma Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> travanj – rujan 2025.¹⁹ 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma) Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Pravodobno dobiveni podaci iz sekundarnih izvora u nadležnosti javnih institucija za 2022. godinu Pravodobni dobiveni podaci iz provedenih primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i MINTS-u dostavljena radna, a potom i finalna inačica <i>Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i>

¹⁹ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama Ministarstva turizma i sporta Odgovorna institucija <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam				

6.7. Element 7. Izrada regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske

Trajanje provedbe aktivnosti: 9 mjeseci; Početak aktivnosti: 44. mjesec trajanja projekta (rujan 2025.); Završetak aktivnosti: lipanj 2026. .²⁰

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Prilagođavanje prikupljenih podataka iz sekundarnih izvora vezanih uz okolišne račune i povezivanje okolišnih i ekonomskih računa za potrebe realizacije <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Usklađivanje aktivnosti prilagođavanja podataka iz sekundarnih izvora s srednjoročnim akcijskim planom izrade <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> procesom regionalizacije (vidi Element 2.) Ocjena kvalitete raspoloživih podataka odnosno usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) 	<p>rujan 2024. – prosinac 2025.²¹</p>	<ul style="list-style-type: none"> Završene aktivnosti predviđene Elementom 2. Uspostavljanje metodološkog okvira Sustava satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske Resursi Ministarstva turizma i sporta potrebni za komunikaciju te pomoć u dobivanju potrebnih podataka od javnih institucija Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Interna (pre)alokacija radnih resursa Instituta za turizam Interna (pre)alokacija radnih resursa Ministarstva turizma i sporta Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Instituta za turizam Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata te akviziciju podataka koji nisu javno dostupni 	<ul style="list-style-type: none"> Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz sekundarnih izvora vezanih uz okolišne račune kao i povezivanje okolišnih i ekonomskih računa te usklađen/prilagođen metodološki okvir <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati)

²⁰ Sporazumom je utvrđeno da je Institut za turizam sve aktivnosti na projektu dužan izraditi najkasnije do 30. lipnja 2026.g

²¹ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javnodostupni (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka te definiranje i upućivanje, preko Ministarstva turizma i sporta, zahtjeva javnim institucijama da osiguraju dodatne raspoložive podatke za 2022. godinu u potrebnom formatu i obuhvatu te roku, uključujući i, ovisno o potrebi, održavanje intervjua i rasprava s predstavnicima nadležnih javnih institucija koje će provoditi predstavnici Instituta za turizam • Konačna ocjena raspoloživosti i relevantnosti prikupljenih podataka te usklađivanje metodološkog okvira <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) primjenom <i>top-down</i> metode tj. regionalizacijom nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjernom <i>bottom-up</i> metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam • Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno surađivati te omogućavati pristup potrebnim podacima koje vode javna tijela te pružati podršku pri sakupljanju podataka iz sekundarnih izvora 		<p>za <i>NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 		

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza rezultata primarnih istraživanja iz perspektive potrebe realizacije <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza rezultata provedenih primarnih istraživanja definiranih u Elementu 3. te ocjene njihove usklađenosti s potrebama metodološkog okvira za izradu <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> Procjena mogućeg jaza između dobivenih i potrebnih podataka iz primarnih istraživanja te usklađivanje metodološkog okvira <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati) uz ocjenu relevantnosti i primjenjivosti prikupljenih podataka za primjenu <i>top-down</i> metode tj. regionalizaciju nacionalnih računa te, tamo gdje je moguće, primjenu <i>bottom-up</i> metode odnosno njihovom kombinacijom (vidi Poglavlje 2.3.) Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) 	<p>rujan 2024. – prosinac 2025.²²</p>	<ul style="list-style-type: none"> Provedena primarna istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma) Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Pravodobna provedba primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Pravodobno dobivanje rezultata primarnih istraživanja provedenih sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Ocijenjena raspoloživost i relevantnost prikupljenih podataka za 2022. godinu iz primarnih izvora (stvarno za 2023. godinu jer se provedba istraživanja očekuje u 2023. godini) te usklađen/prilagođen metodološki okvir <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (koncepti, klasifikacije, tablice i agregati)

²² Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javnodostupni (u okviru odredbi Sporazuma) <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam Ministarstvo turizma i sporta je, sukladno Sporazumu, obvezno osigurati provedbu primarnih agencijskih istraživanja 				
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrada radne i finalne inačice <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Ovisno o raspoloživim podacima službene statistike i kvaliteti rezultata primarnih istraživanja odnosno usklađivanju metodološkog okvira Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske provedenog u okviru prethodnih aktivnosti ovog elementa, kompilira se, za svaku pojedinu regiju: <ul style="list-style-type: none"> račun unutarnje regionalne turističke potrošnje račun regionalne proizvodnje turističkih industrija račun regionalne unutarnje turističke potrošnje i proizvodnje turističkih industrija s izračunom turističkih udjela račun regionalne zaposlenosti u turističkim djelatnostima, 	<ul style="list-style-type: none"> Siječanj – lipanj 2026.²³ 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Vanjski eksperti uključeni u dodatne konzultacije na izradi <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i> (u okviru odredbi Sporazuma) Akvizicija podataka koji nisu javno dostupni od ekspertnih institucija (u okviru odredbi Sporazuma) 	<ul style="list-style-type: none"> Pravodobno dobiveni podaci iz sekundarnih izvora u nadležnosti javnih institucija za 2022. godinu Pravodobni dobiveni podaci iz provedenih primarnih istraživanja sukladno izrađenim podlogama za njihovu provedbu (Element 3. Analiza i priprema podloga za primarna istraživanja) Interna (pre)alokacija radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za (pre)alokaciju radnih resursa Osiguranje financijskih sredstava za angažman vanjskih eksperata te 	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena i Ministarstvu turizma i sporta dostavljena radna, a potom i finalna inačica <i>Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS 2 regije te NUTS 3 regije Jadranske Hrvatske</i>

²³ Okvirna procjena trajanja aktivnosti budući da terminski plan aktivnosti, kao i njegove pojedine aktivnosti, ovise o Srednjoročnom akcijskom planu izrade Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske koji se izrađuje u okviru Elementa 2

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<ul style="list-style-type: none"> • račun regionalnih vodnih tokova turističkih industrija • račun regionalnih energetske tokova turističkih industrija • račun regionalnih tokova emisija stakleničkih plinova turističkih industrija • račun regionalnih tokova komunalnog (krutog) otpada turističkih industrija, te se izračunavaju: <ul style="list-style-type: none"> • regionalni agregati turizma • regionalni udjeli turizma okolišnih tokova • Procjena potreba, dogovaranje i provedba dodatnih konzultacija domaćih i stranih eksperata (u okviru odredbi Sporazuma) • Procjena potreba, dogovaranje akvizicije relevantnih podataka i metapodataka koji nisu javno dostupni (u okviru odredbi Sporazuma) • Usklađivanje radne verzije studije s eventualnim primjedbama Ministarstva turizma i sporta <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 			akviziciju podataka koji nisu javno dostupni	

6.8. Element 8. Diseminacija

Trajanje provedbe aktivnosti: 52 mjeseca; Početak aktivnosti: prvi mjesec trajanja projekta (travanj 2022.); Završetak aktivnosti: lipanj 2026.

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redovito izvještavanje javnosti o aktivnostima na projektu <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrada i objava on-line <i>press release</i>-a na web stranici Instituta za turizam po kvartalima, uz suglasnost Ministarstva turizma i sporta <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam u suradnji s Ministarstvom turizma i sporta 	<ul style="list-style-type: none"> • kvartalno tijekom trajanja projekta 	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava projektne web stranice Instituta za turizam 		<ul style="list-style-type: none"> • Kvartalne on-line objave <i>press release</i> o tijeku aktivnosti na realizaciji projekta
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezentacije rezultata projekta na relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrada godišnjih planova sudjelovanja na relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima • Izrada prezentacija/znanstvenih radova • Aktivno sudjelovanje na relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Institut za turizam 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirano 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje financijskih sredstava za sudjelovanje na znanstvenim i stručnim skupovima (trošak putovanja, dnevnice, kotizacije i sl.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Barem dva aktivna sudjelovanja na relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima s prezentacijom
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Javne prezentacije ključnih rezultata pojedinih faza projekta u organizaciji Ministarstva turizma i sporta <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Javna prezentacija rezultata Satelitskog računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 	<ul style="list-style-type: none"> • Razdoblje do dva mjeseca nakon završetka pojedinih 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa 	<ul style="list-style-type: none"> • Osiguranje financijskih sredstava za organizaciju javnih prezentacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Održane tri javne prezentacije

NAZIV I OPIS AKTIVNOSTI ODGOVORNA INSTITUCIJA	RAZDOBLJE REALIZACIJE	POTREBNI RESURSI	PRETPOSTAVKE	POKAZATELJI
<p>2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta</p> <ul style="list-style-type: none"> Javna prezentacija rezultata Regionalnih satelitskih računa turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regija te NUTS3 regija Jadranske Hrvatske za 2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta Javna prezentacija rezultata Regionalnih satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za NUTS2 regija te NUTS3 regija Jadranske Hrvatske za 2022. godinu u organizaciji Ministarstva turizma i sporta <p>Odgovorna institucija</p> <ul style="list-style-type: none"> Institut za turizam Ministarstvo turizma i sporta 	<p>faza projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osiguran prostor i medijsko predstavljanje javnih prezentacija 		
<p>Naziv aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Dashboard</i> Ministarstva turizma i sporta <p>Opis aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Priprema podataka i pokazatelja održivog/održivosti turizma na temelju informacija koje pruža Sustav satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za izradu <i>dashboarda</i> koji će se objaviti na internetskim stranicama Ministarstva turizma i sporta 	<ul style="list-style-type: none"> Razdoblje do dva mjeseca nakon završetka pojedinih faza projekta 	<ul style="list-style-type: none"> Dodatno radno vrijeme internih eksperta za područja nacionalnih i regionalnih računa, turizma, sektorske analize, okoliša i okolišno-ekonomskih računa Uspostavljanje (dijela) <i>dashboarda</i> Ministarstva turizma i sporta povezanog sa Sustavom satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske 		<ul style="list-style-type: none"> Dostava podataka i pokazatelja održivog/održivosti turizma na temelju informacija koje pruža Sustav satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske u razdoblju do dva mjeseca nakon završetka pojedinih faza projekta (sukladno aktivnostima javnih prezentacija rezultata)

7. LISTA POKAZATELJA²⁵

7.1. Polazište – metodološki okvir

Promatranje održivog turizma kao otvorenog razvojnog i ciljnog sustava u praksi je povezano s izazovima. Prema Moscardo i Murphyju (2014.)²⁶, do sada gotovo da i nije postojao mjeriteljski pristup kao ni dokazi o značajnim promjenama u smjeru cjelovitog razvoja održivosti u pojedinim turističkim sredinama koji bi se mogle pripisati turističkim aktivnostima. Čak i ako su procesi održivosti u načelu otvoreni za oblikovanje i sudjelovanje, to ne smije dovesti do proizvoljnosti u njihovoj ocjeni (Ekardt 2014²⁷; Michelsen i Adomßent 2014²⁸). Kako bi se mogli ocijeniti ti ciljevi, potrebni su pokazatelji koji predstavljaju odgovarajući stupanj ispunjenja i promatraju razvoj tijekom nekog vremenskog razdoblja. Kako bi se konačno mogla ocijeniti održivost, potrebno je poznavati odnosno definirati značajke razgraničenja. Za to postoje različite mogućnosti s različitim kriterijima ocjenjivanja (usp. Meier 2014; ECOLOG 2013).

Pokazatelji održivog razvoja turizma trebaju se temeljiti na pouzdanim statistikama koje na jasan i lako razumljiv način pokazuju pozitivan ili negativan učinak na relevantne sustave. U kontekstu izrade ovdje prikazanog sustava pokazatelja ne provodi se detaljno istraživanje uzročno-posljedičnih veza, već bilanciranje uočljivih učinaka uzrokovanih turizmom, za koje je poznato da utječu na ciljne sustave. Važno je to što se u pravilu ne provodi kvantifikacija promjena u ciljnim sustavima, na primjer učinak emisija stakleničkih plinova izazvanih turističkim aktivnostima na klimatske promjene, nego je eventualno dovoljno izmjeriti okidače određenih promjena. U danom primjeru dovoljno je klasificirati pokazatelj emisije stakleničkih plinova kako bi se znalo da emisije stakleničkih plinova imaju negativan utjecaj na globalnu klimu te kolika je količina tih emisija.

U prvom koraku trebao bi se razviti sustav pokazatelja koji koristi postojeću statistiku kao osnovu, jer je stvaranje novih, smislenih i reprezentativnih podataka povezano s velikim naporima i troškovima.

Polazišta za definiranje pokazatelja:

- usklađenost s pokazateljima na nacionalnoj razini
- uvažavanje za turizam središnjih kriterija održivosti s jasnom poveznicom na akciju
- preglednost i razumljivost sustava (smanjenje složenosti)
- korištenje pokazatelja koji su najrelevantniji za definirane izazove

---

²⁵ Poglavlje je dostavljeno Ministarstvu turizma i sporta kao samostalni dokument 9. lipnja 2022. godine pod nazivom: PRIJEDLOG POKAZATELJA ZA JAVNI POZIV U OKVIRU INVESTICIJE I.2. JAČANJE ODRŽIVOSTI TE POTICANJE ZELENE I DIGITALNE TRANZICIJE PODUZETNIKA U SEKTORU TURIZMA (NACIONALNI PLAN OPORAVKA I OTPORNOSTI - C 1.6. RAZVOJ ODRŽIVOG, INOVATIVNOG I OTPORNOG TURIZMA)

²⁶ Moscardo, G., & Murphy, L. (2014). There is no such thing as sustainable tourism: Re-conceptualizing tourism as a tool for sustainability. *Sustainability*, 6(5), 2538-2561

²⁷ Ekardt, F. (2014). Climate Change, Justice, and Sustainability: The Right to Freedom, Protection Rights, and Balancing. *ARSP: Archiv für Rechts-und Sozialphilosophie/Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy*, 187-200.

²⁸ Michelsen, G., Adomßent, M., Martens, P., von Hauff, M. (2016). Sustainable Development – Background and Context. In: Heinrichs, H., Martens, P., Michelsen, G., Wiek, A. (eds) *Sustainability Science*. Springer, Dordrecht.

- povezanost s ciljem (kad je to moguće i svrsishodno pokazatelji trebaju biti povezani s nekim određenim normativnim ciljem te tako pokazivati uspjeh i neuspjeh u postizanju toga cilja)
- dobra podatkovna podloga za izradu pokazatelja, po mogućnosti temeljem službenih statistika; metode prikupljanja i ocjenjivanja moraju biti standardizirane, zadovoljavati znanstvene zahtjeve i omogućiti spoznaje na razini države
- preglednost: skup pokazatelja mora biti dovoljno jasan da bi se mogao komunicirati te biti upotrebljiv kao ciljni sustav i sustav ocjenjivanja; stoga se također mora ograničiti broj pojedinačnih pokazatelja
- uključeni u skup pokazatelja koji će se predložiti u okviru TSSA.

7.2. Hrvatska Nacionalni plan oporavka i otpornosti - C 1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

S obzirom na to da su temeljni ciljevi NPOO:

- povećati otpornost i održivost turističkog sektora kroz zelenu i digitalnu tranziciju
- upravljanjem razvojem održivog turizma doprinijeti oporavku turističkog sektora od krize uzrokovane pandemijom COVID 19
- povećati dodanu vrijednost i neizravne učinke turizma uspostavom učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma,

iznimno je bitno postavljanje jasnih pokazatelja koji će pružati odgovor na navedene ciljeve, posebice kroz Investiciju I.2. *Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma*, pri čemu se kao ključni kriteriji koje bi svako od poduzeća trebalo zadovoljiti izdvajaju:

- povezanost s reformom
- doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS i Zelenim planom za Europu
- usklađenost s Uredbom EU-a 2021/241- načelo „ne nanosi štetu“
- doprinos ciljevima Uredbe (EU) br. 2020/852. - EU taksonomije o održivim financijama
- usklađenost s Klimatskim i energetske okvirom EU do 2030.
- zadovoljavanje uvjeta propisanih Zakonom o zaštiti okoliša
- implementacija načela održivog razvoja i biti primjer izvrsnosti održivog dizajna, kao i održivih tehnoloških rješenja.

Temeljem navedenog nužno je u javnom pozivu za privatne poduzetnike izdvojiti 3 do 5 pokazatelja koji će u razumnoj mjeri imati fokus na praćenje zadanih kriterija. S obzirom da su NPOO-om decidirano navedeni izazovi povezani s: energetske neučinkovitošću infrastrukture, neadekvatno korištenje resursa i nedovoljnim brojem kvalitetne radne snage, pokazatelji nužno moraju biti usmjereni na praćenje tih izazova. Nadalje predloženi pokazatelji u skladu s Nacionalnom

strategijom održivog turizma do 2030. godine, kao i s analizom scenarija, te će u konačnici biti dio seta pokazatelja u TSSA.

7.3. Primjer Italije²⁹

Talijanski NPOO naglasak stavlja na smanjenje okolišnog utjecaja turizma uključivanjem socijalnih i ekoloških kriterija u javnu nabavu za privatna poduzeća. U svim mjerama naglasak je ponajprije na usklađivanju s tehničkim smjernicama „Ne nanosi znatnu štetu” (2021/C58/01). Kriteriji prihvatljivosti sadržani u opisu budućih poziva na podnošenje prijedloga za projekte isključuju sljedeći popis aktivnosti:

- djelatnosti povezane s fosilnim gorivima, uključujući naknadnu uporabu
- aktivnosti u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS) kojima se postižu predviđene emisije stakleničkih plinova koje nisu niže od relevantnih referentnih vrijednosti
- djelatnosti povezane s odlagalištima otpada, spalionicama i postrojenjima za mehaničku biološku obradu
- aktivnosti u kojima dugoročno odlaganje otpada može naštetiti okolišu.

Opis posla dodatno zahtijeva da se mogu odabrati samo djelatnosti koje su u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom o okolišu.

7.4. Glavni međunarodni sustavi praćenja održivosti

Od početka 1990-ih godina, razne međunarodne organizacije, akademske institucije i vladine agencije rade na razvoju sustava pokazatelja održivosti, kako ukupnog gospodarskog tako i turističkog razvoja. Danas se u literaturi može naći razmjerno velik broj primjera sustava pokazatelja za ocjenu i praćenje održivosti turizma s detaljnim opisom primijenjene metodologije. Većina se tih primjera znatno oslanja na metodologiju Svjetske turističke organizacije i metodologiju Europske komisije (eng. *European Tourism Indicators System - ETIS*), koja je za Hrvatsku iznimno bitna s obzirom na europsko okruženje. Sažeti pregled međunarodnih praksi na kojima se temelji mjerenje održivosti turizma u inicijativama širom svijeta prezentiran je u nastavku u tabličnoj formi.

Tablica 3. Pregled međunarodnih lista pokazatelja održivosti turizma

ORGANIZACIJA	LISTA POKAZATELJA	FOKUS LISTE	BROJ POKAZATELJA
SVJETSKA TURISTIČKA ORGANIZACIJA- UNWTO	<i>Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations – A Guidebook</i> ³⁰	Usmjerena na razvoj sustava pokazatelja održivosti turizma na razini destinacije (destinacija na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini)	Analizira pedesetak značajnih tema, odnosno problema održivog razvoja turizma. Uz svaku temu su na konceptualnoj razini predloženi i pokazatelji.

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_10160_2021_ADD_1_REV_2&from=EN

³⁰ UNWTO, 2004. *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations A Guidebook*. World Tourism Organization, Madrid, Spain.

ORGANIZACIJA	LISTA POKAZATELJA	FOKUS LISTE	BROJ POKAZATELJA
EUROPSKA KOMISIJA - EC	<i>European Tourism Indicator System</i> ³¹	Sustav uspostave monitoringa i menadžmenta za informirano upravljanje destinacijama (lokalne i regionalne razine). Osnovne skupine pokazatelja su: upravljanje destinacijom, društveni i kulturni utjecaji, ekonomske vrijednosti i okolišni utjecaji.	ETIS je podijeljen u četiri skupine u okviru kojih je 27 obveznih i 40 izbornih pokazatelja. glavnih i 40 izbornih pokazatelja.
ORGANIZACIJA ZA EKONOMSKU SURADNJU I RAZVOJ - OECD	<i>Indicators for Measuring Competitiveness in Tourism</i> ³²	Međunarodno primjenjiv i usporediv sustav pokazatelja za mjerenje konkurentnosti turizma kao relevantnog alata u donošenju nacionalnih turističkih politika. Prikupljanje podataka i mjerenja odvija se na nacionalnoj razini.	Pokazatelji su podijeljeni u osnovne i dodatne (četiri osnovne kategorije obuhvaćaju 11 pokazatelja), pri čemu se predviđa daljnji razvoj sustava i uvođenje novih pokazatelja.
VIJEĆE ZA GLOBALNI ODRŽIVI TURIZAM (GSTC)	<i>Global Sustainable Tourism Council Criteria for Destinations</i> ³³	Kriteriji predstavljaju vodeće principe i minimalne zahtjeve kojima bilo koja turistička tvrtka odnosno destinacija treba težiti, a sve u cilju zaštite i održivosti prirodnih i kulturnih resursa	Podijeljeni su u 4 osnovne skupine (djelotvorno održivo upravljanje, društvene i ekonomske koristi kroz minimalne negativne utjecaje, koristi za kulturno nasljeđe, koristi za okoliš), koje obuhvaćaju 37 pokazatelja.
SVJETSKA TURISTIČKA ORGANIZACIJA- UNWTO	<i>Towards a Statistical Framework for Measuring Sustainable Tourism (MST)</i> ³⁴	Inicijativa ima za cilj razviti međunarodnu statistički okvir za potporu mjerenju održivog turizma uzimajući u obzir ekonomske, ekološke i društvene dimenzije i globalna, na nacionalnoj i podnacionalnoj razini	U razvoju

7.5. Prijedlog pokazatelja za javni poziv u okviru investicije 1.2. *Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma*

Temeljem navedenog u nastavku slijedi prijedlog pokazatelja koji bi mogli biti sastavni dio javnog poziva za *Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma*. Kao temelj su poslužile međunarodne liste pokazatelja, a u stupcu „**Prilagodba pokazatelj/investicije**“ je predložen odnos pokazatelja i investicija, takav odnos nije logičan za sve pokazatelje. U konačnici predložen je i poželjni smjer vrijednosti pokazatelja, kao i napomene

³¹ EC - European Commission, 2016. European Tourism Indicators System. ETIS toolkit for sustainable destination management. Dostupno na: http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

³² Dupeyras, A. and N. MacCallum (2013), "Indicators for Measuring Competitiveness in Tourism: A Guidance Document", OECD Tourism Papers, 2013/02, OECD Publishing. Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1787/5k47t9q2t923-en>

³³ GSTC (2013) Global Sustainable Tourism Council Criteria for Destinations (GSTC-D) version 1.0 November 2013 . Preuzeto sa: https://www.gstcouncil.org/wp-content/uploads/2013/11/Dest-_CRITERIA_and_INDICATORS_6-9-14.pdf

³⁴ UNWTO Statistics and Tourism Satellite Account Programme Measuring Sustainable Tourism(2016) Developing a statistical framework for sustainable tourism. Preuzeto sa: <http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/docpdf/mstoverviewrev1.pdf>

vezane uz dostupnost podataka, fokus pokazatelja i slično. U tablici 4 je za svaki izazov definirano dva do tri pokazatelja, pri čemu je pokazatelj najprikladniji označen zelenom bojom.

Tablica 4. Prijedlog pokazatelja temeljem definiranih izazova

Dimenzija održivosti	Izazov	Pokazatelj*	Sustav pokazatelja	Prilagodba pokazatelj/investicije	Poželjni smjer vrijednosti pokazatelja	Napomena
Okolišna	Klimatske promjene	Udio turističkih poduzeća uključenih u odgovore i akcije prilagodbe klimatskim promjenama	ETIS	Broj turističkih poduzeća (NKD) uključenih u odgovore i akcije prilagodbe klimatskim promjenama u odnosu na € investicije	Povećanje udjela	Primarno istraživanje NKD 55, 56
		Prosječni ugljični otisak turista i jednodnevnih posjetitelja koji putuju od mjesta prebivališta do odredišta	GSTC		Smanjenje ugljičnog otisak	Teško dostupan
	Očuvanje voda	Broj objekata koji sudjeluju u programima očuvanja vode, primjenjujući politike i tehnike očuvanja vode, reciklirajući pročišćenu otpadnu vodu	UNWTO	Broj objekata koji sudjeluju u programima očuvanja vode, primjenjujući politike i tehnike očuvanja vode, reciklirajući pročišćenu otpadnu vodu u odnosu na € investicije	Povećanje broja objekata	Primarno istraživanje Smještajni objekti prema vrstama + nekomercijalni
		Potrošnja vode po turistu u usporedbi s potrošnjom vode opće populacije po noćenju stanovnika	ETIS		Smanjenje potrošnje vode turista	Nekomercijalni turisti?
	Gospodarenje otpadom	Postotak ukupnog recikliranog otpada po turistu u usporedbi s ukupnim recikliranim otpadom po stanovniku godišnje	ETIS	Udio recikliranog otpada u turizmu ukupnom otpadu turizma	Povećanje udjela	Dostupan Nekomercijalni turisti? Turizam samo NKD 55 i 56
		Proizvodnja komunalnog otpada turista u odnosu na proizvodnju komunalnog otpada stalnog stanovništva	ETIS		Smanjenje komunalnog otpada turista	Nije relevantan za poziv Nekomercijalni turisti
		Broj koordiniranih kampanja s turističkim poduzećima o gospodarenju otpadom, uključujući otpad od hrane	GSTC	Broj koordiniranih kampanja s turističkim poduzećima o gospodarenju otpadom, uključujući otpad od hrane u odnosu na € investicije	Povećanje broja kampanja	Turistička poduzeća Dostupan anketa

Ekonomska	Smanjenje sezonalnosti	Stopa popunjenosti komercijalnih smještaja mjesečno i prosjek za godinu	ETIS	Mjesečna i godišnja stopa popunjenost smještajnih objekata u odnosu na € investicije	Povećanje stope popunjenosti	Dostupno Dnevna iskorištenost?
		Broj objekata koji nude alternativne aktivnosti tijekom sezone i van sezone	UNWTO	Broj turistički poduzeća koji nude alternativne aktivnosti tijekom sezone i van sezone u odnosu na € investicije	Povećanje broja objekata	Definirati alternativne aktivnosti
Društvena	Kvaliteta života	Broj socijalnih usluga dostupnih zajednici (% koji se mogu pripisati turizmu)	UNWTO	Broj socijalnih usluga ili broj nove javne turističke infrastrukture dostupne zajednici (% koji se mogu pripisati turizmu) u odnosu na € investicije	Povećanje broja socijalnih usluga /javne turističke infrastrukture	Temeljem NN 136/2021
	Smanjenje nezaposlenosti	Izravna zaposlenost u turizmu kao postotak ukupne zaposlenosti u destinaciji	ETIS		-	Nije relevantno
		Omjer stalno zaposlenih u turizmu i sezonskih radnika u vrhu sezone	OECD	Omjer stalno zaposlenih u turizmu i sezonskih radnika u vrhu sezone u odnosu na € investicije	Povećanje omjera stalno zaposlenih u turizmu	Definirati turizam NKD 55 i 56

* Zelenom bojom su u tablici označeni pokazatelji koji bi bili prikladniji za uvrštenje u javni poziv